

Judikatūras krājums

ĢENERĀLADVOKĀTA NĪLO JĒSKINENA [*NILO JÄÄSKINEN*] VIEDOKLIS,
sniegts 2014. gada 2. maijā¹

Lieta C-129/14 PPU

Zoran Spasic

(Oberlandesgericht Nürnberg (Vācija) lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu)

Steidzamības prejudiciāla nolēmuma tiesvedība — Policijas un tiesu iestāžu sadarbība krimināllietās —
Princips *ne bis in idem* — Šengenas *acquis* — Konvencijas, ar ko īsteno Šengenas nolīgumu,
54. pants — Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 50. pants un 52. panta 1. punkts —
Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas protokola Nr. 7 4. pants —
Notiesāšana par to pašu nodarījumu — Nosacījums par soda krimināllietā izpildi — Sods, ko veido
divas daļas

Satura rādītājs

I – Ievads	2
II – Atbilstošās tiesību normas	3
A – ECPAK	3
B – Savienības tiesības	4
1. Harta	4
2. Šengenas <i>acquis</i> Savienības tiesībās	4
a) Šengenas līgums	4
b) KĪŠN	4
c) Protokols par Šengenas <i>acquis</i>	5
III – Pamatlieta, prejudiciālie jautājumi un tiesvedība Tiesā	5
IV – Analīze	7
A – Ievada apsvērumi	7

¹ — Oriģinālvaloda – franču.

1. Par Tiesas kompetenci	7
2. Par lietas nozīmi	8
B – Par pirmo jautājumu, kas attiecas uz attiecībām starp KĪŠN 54. pantu un Hartas 50. pantu	10
1. Par principu <i>ne bis in idem</i>	10
2. Par KĪŠN 54. pantā paredzēto izpildes nosacījumu un tā piemērošanu ar saistītajiem instrumentiem	11
3. Par protokola Nr. 7 4. pantu	12
4. Hartas 50. pants un tā saistība ar protokola Nr. 7 4. pantu	13
5. Vai starp KĪŠN 54. pantā paredzēto izpildes nosacījumu un Hartas 50. pantu pastāv kolīzija?	14
6. Vai izpildes nosacījums ir ierobežojums vai atkāpe Hartas 52. panta 1. punkta izpratnē? ...	15
– Par to, vai pastāv iejaukšanās, ar ko tiek apdraudētas pamattiesības	15
– Par iejaukšanās attaisnojumu saistībā ar Hartas 52. panta 1. punktā paredzētajiem nosacījumiem	16
– Par attaisnojumu no samērīguma pārbaudes aspekta	17
C – Par otro jautājumu, kas attiecas uz izpildes nosacījuma KĪŠN 54. panta izpratnē interpretāciju .	20
V – Secinājumi	22

I – Ievads

1. Šīs tiesvedības pamatā ir prasība par lēmumu saglabāt tā Eiropas apcietināšanas ordera sekas, ko Vācijas iestādes izdekušas attiecībā uz *Z. Spasic*, Serbijas pilsoni, kurš, pamatojoties uz šo orderi, šobrīd atrodas pirmstiesas apcietinājumā Vācijā². *Z. Spasic* tika notiesāts Itālijā par krāpšanu – par to pašu nodarījumu, par kuru izdots minētais orderis.

2. Ar prejudiciālajiem jautājumiem *Oberlandesgericht Nürnberg* [Nirnbergas Augstākā tiesa] (Vācija) vēršas Tiesā ar jaunu problemātiku policijas un tiesu iestāžu sadarbības krimināllietās jomā. Šajā saistībā Tiesa ir aicināta izskaidrot attiecības starp Eiropas Savienības Pamattiesību hartas (turpmāk tekstā – “Harta”) 50. pantu, kurā ir paredzētas tiesības netikt divreiz tiesātam vai sodītam krimināllietā par to pašu noziedzīgo nodarījumu (princips *ne bis in idem*), un Konvencijas, ar ko īsteno Šengenas nolīgumu (turpmāk tekstā – “KĪŠN”) ³, 54. pantu par minētā principa piemērošanu.

2 – Ir jāprecizē, ka Vācijas iestādes ir izdekušas vairākus apcietināšanas orderus – gan valsts, gan Eiropas –, kas vēlāk arī tikuši laboti. Detalizētu informāciju skat. faktu izklāstā.

3 – Konvencija, ar kuru īsteno 1985. gada 14. jūnija Šengenas nolīgumu starp Beniluksa Ekonomikas savienības valstu valdībām, Vācijas Federatīvās Republikas valdību un Francijas Republikas valdību par pakāpenisku kontroles atcelšanu pie kopīgam robežām (OV 2000, L 239, 19. lpp.).

3. Konkrētāk, iesniedzējtiesa vēlas uzzināt, vai KĪŠN 54. pantā noteiktā nosacījuma, saskaņā ar kuru aizliegums divreiz tikt tiesātam vai sodītam krimināllietā par to pašu nodarījumu ir piemērojams tikai ar nosacījumu, ka “sods jau ir izciests, to izcieš vai to vairs nevar izpildīt atbilstīgi tās Līgumslēdzējas Puses tiesību aktiem, kurā spriedums pieņemts” (turpmāk tekstā – “izpildes nosacījums”)⁴, piemērošana ir uzskatāma par attaisnotu Hartas 50. panta ierobežojumu tās 52. panta 1. punkta izpratnē. Šis jautājums liek Tiesai precizēt principa *ne bis in idem* piemērojamību pārrobežu kontekstā, ņemot vērā brīvības, drošības un tiesiskuma telpas izveides pašreizējo stāvokli. Tāpat Tiesai ir jautāts par izpildes nosacījuma KĪŠN 54. panta izpratnē interpretāciju, ja sods sastāv no divām neatkarīgām daļām.

4. Tā kā Hartas 50. pants atbilst Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas protokola Nr. 7⁵ 4. pantam, šis lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu nozīmē, ka ir jānosaka minētā protokola ietekme uz principa *ne bis in idem* interpretāciju.

5. Šajā ziņā vispirms ir jānorāda, ka KĪŠN 54. pantā paredzētais izpildes nosacījums ļauj B dalībvalsts iestādēm uzsākt vai turpināt kriminālvajāšanu, lai gan A dalībvalstī ir ticis pasludināts galīgs spriedums attiecībā uz to pašu personu un par to pašu nodarījumu. Tomēr valsts kontekstā šāda rīcība būtu aizliegta gan atbilstoši protokola Nr. 7 4. pantam, kā tas interpretēts ECT spriedumos lietā *Zolotoukhine* pret Krieviju⁶ un *Muslija* pret Bosniju un Hercegovinu⁷, gan atbilstoši Hartas 50. pantam, kuram atbilstoši Paskaidrojumiem attiecībā uz Hartu ir tāda pati nozīme un piemērojamība kā attiecīgajām tiesībām, kuras paredzētas Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijā, kas parakstīta Romā 1950. gada 4. novembrī (turpmāk tekstā – “ECPAK”), gadījumā, ja dalībvalsts iekšienē tiek piemērots princips *ne bis in idem*. Līdz ar to tāpat ir jāieziņē B dalībvalsts iestāžu rīcības brīvības robežas attiecībā uz prasībām, kas izriet no Hartas⁸.

II – Atbilstošās tiesību normas

A – ECPAK

6. Protokola Nr. 7 4. pantā “Tiesības netikt divreiz tiesātam vai sodītam” ir paredzēts:

“1. Nevienu nedrīkst no jauna tiesāt vai sodīt kriminālprocesā tās pašas valsts jurisdikcijā par noziegumu, par kuru viņš jau ir ticis galīgi attaisnots vai notiesāts saskaņā ar šīs valsts likumu un soda izciešanas noteikumiem.

2. Iepriekšējā apakšpunkta nosacījumi neietekmē atkārtotu lietas ierosināšanu saskaņā ar attiecīgās valsts likumu un soda izciešanas noteikumiem, ja ir pierādījumi par jauniem vai no jauna atklātiem apstākļiem, vai ja iepriekšējā procesā ir pieļautas būtiskas kļūdas, kas varēja ietekmēt lietas iznākumu.

3. Nevar būt atkāpes no šī panta saskaņā ar [ECPAK] 15. pantu.”⁹

4 — Skat. spriedumu *Kretzinger* (C-288/05, EU:C:2007:441, 39. punkts).

5 — Parakstīts Strasbūrā 1984. gada 22. novembrī, ar grozījumiem, kas izdarīti ar 11. protokolu, kopš tā stāšanās spēkā 1998. gada 1. novembrī (turpmāk tekstā – “protokols Nr. 7”).

6 — ECT, *Zolotoukhine* pret Krieviju, 2009. gada 10. februāra spriedums lietā Nr. 14939/03, 80.–84. punkts.

7 — ECT, *Muslija* pret Bosniju un Hercegovinu, 2014. gada 14. janvāra spriedums lietā Nr. 32042/11, 37. punkts par paralēlajiem procesiem.

8 — Šķiet, ka Vācijas iestādēm ir rīcības brīvība attiecībā uz kriminālvajāšanu par noziedzīgiem nodarījumiem, kas izdarīti ārpus teritorijas, kurā ir piemērojams Kriminālkodekss. Skat. Vācijas Kriminālkodeksa (*Strafprozeßordnung*) 153.c pantu [..].

9 — Saskaņā ar Paskaidrojumu par protokolu Nr. 7 26. punktu “[4. pantā] ir noteikts princips, saskaņā ar kuru nevienu nedrīkst no jauna tiesāt vai sodīt kriminālprocesā tās pašas valsts jurisdikcijā par noziegumu, par kuru viņš jau ir ticis galīgi attaisnots vai notiesāts (*non bis in idem*)”: <http://conventions.coe.int/Treaty/FR/Reports/Html/117.htm>.

B – Savienības tiesības

1. Harta

7. Hartas 50. pants “Tiesības netikt divreiz tiesātam vai sodītam krimināllietā par to pašu noziedzīgo nodarījumu” ir izteikts šādā redakcijā:

“Nevienu nedrīkst atkārtoti tiesāt vai sodīt krimināllietā par nodarījumu, par kuru viņš saskaņā ar tiesību aktiem Savienībā jau ticis attaisnots vai notiesāts ar galīgu spriedumu.”

8. Hartas 52. pantā “Tiesību un principu piemērošana un interpretēšana” ir noteikts:

“1. Visiem šajā Hartā atzīto tiesību un brīvību izmantošanas ierobežojumiem ir jābūt noteiktiem tiesību aktos, un tajos jārespektē šo tiesību un brīvību būtība. Ievērojot proporcionalitātes principu, ierobežojumus drīkst uzlikt tikai tad, ja tie ir nepieciešami un patiešām atbilst vispārējas nozīmes mērķiem, ko atzinusi Savienība, vai vajadzībai aizsargāt citu personu tiesības un brīvības. [..] [10].”

3. Ciktāl Hartā ir ietvertas tiesības, kuras atbilst Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijā garantētajām tiesībām, šo tiesību nozīme un apjoms ir tāds pats kā minētajā Konvencijā noteiktajām tiesībām. Šis noteikums neliedz Savienības tiesībās paredzēt plašāku aizsardzību.

[..]

7. Savienības un dalībvalstu tiesas pienācīgi ievēro skaidrojumus, kas izstrādāti, lai sniegtu norādes šīs Hartas interpretācijai.”

2. Šengenas *acquis* Savienības tiesībās

a) Šengenas līgums

9. 1985. gada 14. jūnijā Beniluksa Ekonomikas savienības valstu valdības, Vācijas Federatīvās Republikas valdība un Francijas Republikas valdība Šengēnā parakstīja līgumu par pakāpenisku kontroles atcelšanu pie kopīgām robežām¹¹.

b) KĪŠN

10. KĪŠN, ko 1990. gada 19. jūnijā noslēgušas šīs pašas līgumslēdzējas puses un kas stājusies spēkā 1995. gada 26. martā, 3. nodaļas ““Non bis in idem” principa piemērošana” 54. pantā ir paredzēts:

“Personu, kuras sakarā vienā Līgumslēdzējā Pusē ir pieņemts galīgais tiesas spriedums, nedrīkst par to pašu nodarījumu saukt pie atbildības citā Līgumslēdzējā Pusē, ar noteikumu, ka notiesāšanas gadījumā sods jau ir izciests, to izcieš vai to vairs nevar izpildīt atbilstīgi tās Līgumslēdzējas Puses tiesību aktiem, kurā spriedums pieņemts.”

10 — No Paskaidrojumiem attiecībā uz Hartas 50. pantu izriet, ka noteikums *ne bis in idem* ir piemērojams ne tikai vienas valsts jurisdikcijā, bet arī starp vairāku dalībvalstu tiesām, kas atbilst Savienības tiesību *acquis*. Tajā ir precizēts, ka noteikums, kas aizliedz saskaitīšanu, attiecas uz divu vienādu veidu sodu saskaitīšanu, tas ir, uz krimināltiesībās paredzētajiem sodiem. Ļoti ierobežoti izņēmuma gadījumi, kādos atbilstoši KĪŠN 54.–58. pantam, Konvencijas par Eiropas Kopienu finanšu interešu aizsardzību 7. pantam un Konvencijas par cīņu pret korupciju 10. pantam dalībvalstis var atkāpties no noteikuma *ne bis in idem*, ir paredzēti 52. panta 1. punkta horizontālajā klauzulā par ierobežojumiem. Situācijās, kas minētas protokola Nr. 7 4. pantā, proti, kad princips tiek piemērots vienā dalībvalstī, garantēto tiesību nozīme un piemērojamība ir tāda pati kā attiecīgajām tiesībām, kas paredzētas ECPAK.

11 — OV 2000, L 239, 13. lpp.

11. KĪŠN 55. pantā ir paredzēti gadījumi, kuros līgumslēdzējai valstij ir iespēja deklarēt, ka 54. pants tai nav saistošs. 56. pantā ir paredzēts noteikums, saskaņā ar kuru laiks, kas pavadīts ieslodzījumā vienas līgumslēdzējas puses teritorijā, ir jāatskaita no citā valstī iespējami piespriestā soda. Ciktāl to pieļauj valstu tiesību akti, ir jāņem vērā arī citi sodi, ne tikai jau izciestais brīvības atņemšanas sods. 57. pants attiecas uz atbilstošas informācijas apmaiņu kompetento iestāžu starpā. Saskaņā ar 58. pantu iepriekš minētie noteikumi neliedz, īstenojot principu *ne bis in idem* attiecībā uz citās valstīs pieņemtiem tiesu nolēmumiem, piemērot valsts tiesību normas ar plašāku piemērojamību.

c) Protokols par Šengenas *acquis*

12. Ar Protokolu (Nr. 2), ar ko iekļauj Šengenas *acquis* Savienības sistēmā, kas pievienots Līgumam par Eiropas Savienību un Eiropas Kopienas dibināšanas līgumam (turpmāk tekstā – “Protokols par Šengenas *acquis*”)¹², šis tiesību aktu kopums, kas ietver arī KĪŠN¹³, tika iekļauts Savienības tiesībās ar nosaukumu “Šengenas *acquis*”.

13. Šā protokola 2. panta 1. punktā ir noteikts:

“No Amsterdamas Līguma spēkā stāšanās dienas Šengenas *acquis*, ieskaitot saskaņā ar Šengenas nolīgumiem dibinātās Izpildu komitejas lēmumus, kas pieņemti pirms šīs dienas, piemēro uzreiz visās trīspadsmit 1. pantā [14] minētajās dalībvalstīs, neskarot 2. punkta noteikumus. [..]

[..]. Padome [..] saskaņā ar attiecīgiem līgumu noteikumiem nosaka juridisko pamatu katram noteikumam vai lēmumam, kurš veido Šengenas *acquis*.

Attiecībā uz šādiem noteikumiem un lēmumiem un saskaņā ar minēto juridisko pamatu Eiropas Kopienu Tiesa īsteno pilnvaras, ko tai piešķir attiecīgi piemērojamie līgumu noteikumi. [..]

Kamēr iepriekš minētie pasākumi nav veikti un neskarot 5. panta 2. punktu, noteikumus vai lēmumus, kas veido Šengenas *acquis*, uzskata par tiesību aktiem, kas pamatojas uz Līguma par Eiropas Savienību VI sadaļu.”

14. Šengenas *acquis* tika iekļauts LESD ar protokolu (Nr. 19)¹⁵. Protokola (Nr. 36) par pārejas noteikumiem, kas pievienots LESD¹⁶, 9. un 10. pantā ir precizētas tādu aktu tiesiskās sekas, kurus Savienības iestādes un struktūras pieņēmušas, pamatojoties uz LES, pirms stājās spēkā Lisabonas Līgums.

III – Pamatlieta, prejudiciālie jautājumi un tiesvedība Tiesā

15. Pret tiesājamo pamatlietā *Z. Spasic*, Serbijas pilsoni, *Staatsanwaltschaft Regensburg* [Rēgensburgas prokuratūra] (Vācija) ir uzsākusī kriminālvajāšanu par krāpšanu organizētā bandā, kas izdarīta 2009. gada 20. martā Milānā. Šī noziedzīgā nodarījuma dēļ cietušais *Wolfgang Soller*, Vācijas pilsonis, izsniedza *Z. Spasic* summu EUR 40 000 apmērā sīkās naudaszīmēs apmaiņā pret 500 euro banknotēm, kuras vēlāk izrādījušas viltotas.

12 — OV 1997, C 340, 93. lpp.

13 — Skat. Protokola par Šengenas *acquis* pielikuma 2. punktu.

14 — Beļģijas Karaliste, Dānijas Karaliste, Vācijas Federatīvā Republika, Grieķijas Republika, Spānijas Karaliste, Francijas Republika, Itālijas Republika, Luksemburgas Lielhercogiste, Nīderlandes Karaliste, Austrijas Republika, Portugāles Republika, Somijas Republika un Zviedrijas Karaliste.

15 — OV 2008, C 115, 290. lpp.

16 — OV 2008, C 115, 322. lpp.

16. Tā kā 2009. gada 27. augustā *Staatsanwaltschaft Innsbruck* [Insbukas prokuratūra] (Austrija) izdeva pret Z. Spasic Eiropas apcietināšanas orderi par vairākiem līdzīgiem noziedzīgiem nodarījumiem, kas 2008. gadā izdarīti Austrijā un Vācijā, 2009. gada 8. oktobrī viņš tika apcietināts Ungārijā un nodots Austrijas iestādēm. Austrijā viņš tika notiesāts ar spriedumu, kurš kļuva galīgs 2010. gada 26. augustā.

17. 2010. gada 25. februārī *Amtsgericht Regensburg* [Rēgensburgas Pirmās instances tiesa] (Vācija) izdeva valsts apcietināšanas orderi par krāpšanu Milānā, uz kuru pamatojoties 2010. gada 5. martā *Staatsanwaltschaft Regensburg* izdeva Eiropas apcietināšanas orderi. 2013. gada 20. novembrī *Amtsgericht Regensburg* pret Z. Spasic izdeva jaunu paplašinātu valsts apcietināšanas orderi, kura I punktā ir minēta krāpšana, kas izdarīta 2009. gada 20. martā Milānā.

18. *Tribunale ordinario di Milano* [Milānas Pirmās instances tiesa] (Itālija) ar 2012. gada 18. jūnija aizmugurisku spriedumu piesprieda Z. Spasic brīvības atņemšanas sodu uz vienu gadu un naudas sodu EUR 800 apmērā par 2009. gada 20. martā Milānā izdarīto noziedzīgo nodarījumu. Šajā ziņā ir jānorāda, ka *Tribunale ordinario di Milano* spriedums kļuvis galīgs 2012. gada 7. jūlijā, tādēļ Vācijā uzsāktā kriminālvajāšana daļēji notika vienlaicīgi ar tiesvedību Itālijā.

19. Kopš 2013. gada 6. decembra, kad, izpildot 2010. gada 5. marta Eiropas apcietināšanas orderi, Austrijas iestādes Z. Spasic nodeva Vācijas iestādēm, viņš ir atradies pirmstiesas apcietinājumā Vācijā¹⁷. Austrijā Z. Spasic bija uzsācis izciest astoņu gadu brīvības atņemšanas sodu. Ņemot vērā, ka viņš ticis nodots Vācijas iestādēm, Austrijā piespriedtā soda izciešana uz laiku tika apturēta. Tomēr no lietas materiāliem skaidri neizriet, vai bija paredzēts atgriezt Z. Spasic Austrijā pirms vai pēc tam, kad viņš būtu izcietis sodu, kurš, iespējams, tiktu piespriedts Vācijā.

20. Tiesājamais *Amtsgericht Regensburg* apstrīdēja nolēmumu par viņa paturēšanu apcietinājumā attiecīgajā laikā, būtībā apgalvojot, ka saskaņā ar principu *ne bis in idem* par Milānā izdarīto nodarījumu viņu vairs nedrīkst tiesāt, jo par šo pašu nodarījumu viņš jau ir ticis notiesāts ar *Tribunale ordinario di Milano* galīgu un izpildāmu spriedumu.

21. Tā kā Z. Spasic prasība tika noraidīta, viņš iesniedza *Landgericht Regensburg* [Rēgensburgas apgabaltiesā] pierādījumu par summas EUR 800 apmērā samaksāšanu 2014. gada 23. janvārī, izpildot ar *Tribunale ordinario di Milano* uzlikto finansiālo sodu.

22. Ar 2014. gada 28. janvāra nolēmumu *Landgericht Regensburg* apstiprināja *Amtsgericht Regensburg* nolēmumu, precizējot, ka paturēšana apcietinājumā turpmāk var būt likumīgi pamatota tikai ar 2013. gada 20. novembra apcietināšanas ordera I punktā norādīto noziedzīgo nodarījumu, un pārējā daļā prasību noraidīja.

23. Iesniedzējtiesā, kurā Z. Spasic vērsies pēc tam, viņš būtībā apgalvoja, ka ar KĪŠN 54. pantā paredzēto izpildes nosacījumu nevar likumīgi ierobežot Hartas 50. panta piemērojamību un ka pēc naudas soda EUR 800 apmērā samaksāšanas viņš būtu jāatbrīvo.

17 — Saskaņā ar Vācijas Kriminālprocesa kodeksa 121. pantu “apcietināšana ilgāk par sešiem mēnešiem”, “kamēr nav pasludināts spriedums, ar ko piespriež brīvības atņemšanas sodu [..], pirmstiesas apcietināšanas izpilde par to pašu nodarījumu var tikt pagarināta ilgāk par sešiem mēnešiem tikai tad, ja izmeklēšanas ipašas sarežģītības, ipaša apjoma vai kāda būtiska iemesla dēļ vēl nav iespējams pasludināt spriedumu un ir attaisnota paturēšana apcietinājumā. [..]”.

24. Šādos apstākļos *Oberlandesgericht Nürnberg* nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

- “1) Vai Konvencijas, ar ko īsteno Šengenas nolīgumu, 54. pants ir saderīgs ar Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 50. pantu, ciktāl tajā *ne bis in idem* principa piemērošana ir pakļauta nosacījumam, ka notiesāšanas gadījumā sods jau ir izciests, to izcieš vai to vairs nevar izpildīt atbilstīgi tās valsts tiesību aktiem, kurā spriedums pasludināts?
- 2) Vai minētais Konvencijas, ar ko īsteno Šengenas nolīgumu, 54. pantā izvirzītais nosacījums ir izpildīts arī tad, ja no valsti, kurā spriedums pasludināts, piespriedē sodā divām neatkarīgajām daļām (šajā lietā – brīvības atņemšanas un naudas sodi) ir izpildīta tikai viena (šajā lietā – naudas sods)?”

25. Lēmumā par prejudiciālu jautājumu uzdošanu iesniedzējtiesa ir lūgusi piemērot steidzamības tiesvedību atbilstoši Tiesas Reglamenta 107. pantam. Kā izriet no lietas materiāliem, saskaņā ar Vācijas tiesībām tiesājamā pirmstiesas apcietinājums nevar tikt pagarināts ilgāk par sešiem mēnešiem, izņemot, ja tam ir īpašs iemesls. Tomēr šī pagarināšana acīmredzami ir atkarīga no Savienības tiesību interpretācijas.

26. Kompetentā palāta 2014. gada 31. martā nolēma piemērot steidzamības tiesvedību šajā lietā. Lieta tika nodota izskatīšanai virspalātā saskaņā ar Reglamenta 113. panta 2. punktu.

27. Rakstveida apsvērumus iesnieguši *Z. Spasic*, Vācijas Federatīvās Republikas, Padomes un Eiropas Komisijas pārstāvji. 2014. gada 28. aprīļa tiesas sēdē tika uzklauti minētie lietas dalībnieki, kā arī Francijas Republika un Itālijas Republika.

IV – Analīze

A – Ievada apsvērumi

1. Par Tiesas kompetenci

28. Vispirms ir jānorāda, ka uzskatu, ka Tiesas kompetencē ir atbildēt uz pirmo prejudiciālo saskaņā ar LESD 267. pantu un uz otro prejudiciālo jautājumu – saskaņā ar LES 35. pantu¹⁸.

29. It īpaši attiecībā uz otro jautājumu jānorāda, ka saskaņā ar Protokolu par Šengenas *acquis* KĪŠN ir vienāds statuss ar lēmumiem, pamatlēmumiem vai konvencijām LES 34. panta izpratnē. Līdz ar to Tiesas kompetence, lai atbildētu uz otro jautājumu, ir balstīta uz minēto LES 35. pantu¹⁹ saistībā ar Padomes Lēmuma 1999/436/EK²⁰ A pielikuma 2. pantu, kas turklāt ir apstiprināts ļoti bagātīgajā jūdikatūrā par KĪŠN 54. pantu.

18 — Nešķiet, ka tas, ka Padome ir minējusi, ka nesen ir tikusi pieņemta direktīva par Eiropas izmeklēšanas rīkojumu [krimināllietās], ar ko ir paredzēts aizstāt atbilstošos KĪŠN noteikumus, varētu likt mainīt šo secinājumu. Skat. Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu par Eiropas izmeklēšanas rīkojumu krimināllietās, kurš tiek publicēts *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī* (skat. dok. PE-CONSE 122/13).

19 — No 1999. gada 1. maija *Eiropas Kopienu Oficiālajā Vēstnesī* publicētās informācijas par Amsterdamas līguma spēkā stāšanās datumu (OV L 114, 56. lpp.) izriet, ka Vācijas Federatīvā Republika ir pieņēmusi deklarāciju saskaņā ar LES 35. panta 2. punktu, ar kuru tā ir pieņēmusi Tiesas kompetenci sniegt prejudiciālus nolēmumus saskaņā ar LES 35. panta 3. punkta b) apakšpunktā paredzētajiem noteikumiem. Ir jāatgādina, ka LES 35. pants paliek piemērojams *ratione temporis* piecus gadus pēc Lisabonas līguma stāšanās spēkā, proti, līdz 2014. gada 1. decembrim.

20 — 1999. gada 20. maija Lēmums, ar ko atbilstīgi Eiropas Kopienas dibināšanas līguma un Līguma par Eiropas Savienību attiecīgajiem noteikumiem nosaka tiesisko bāzi visām normām un lēmumiem, kas veido Šengenas *acquis* (OV L 176, 17. lpp.).

30. Turpretī attiecībā uz pirmo jautājumu ir jānorāda, ka, protams, saskaņā ar agrāko Amsterdamas līguma K7. pantu (tagad – LES 35. pants) no Tiesas kompetences tika izslēgta konvenciju spēkā esamības vērtēšana gan prejudiciālās tiesvedības, gan tiesiskuma pārbaudes tiesvedības ietvaros. Tomēr pirmais uzdotais jautājums *expressis verbis* attiecas uz iespējamo neatbilstību starp Hartu un KĪŠN tiesību normu, nevis uz KĪŠN tiesību normas spēkā neesamību. Šajā ziņā ir jānorāda, ka KĪŠN 134. pantā ir noteikts, ka tās noteikumus piemēro, ja tie ir saderīgi ar Kopienas tiesībām²¹.

31. Tā kā KĪŠN neapšaubāmi ir Savienības tiesību daļa kopš tās iekļaušanas Kopienas tiesībās, uz to nevar neattiecināt pārbaudes saistību ar Hartu prasību. Proti, Tiesa atbilstoši ekskluzīvajai kompetencei saskaņā ar LES 19. pantu nodrošina tiesību ievērošanu Līgumu interpretēšanā un piemērošanā²². Tās pilnvaras interpretēt primārās tiesības ir jāuzskata par noteiktām attiecībā uz KĪŠN, jo KĪŠN ir Savienības tiesību akts *sui generis* un tiesību normu hierarhijā atrodas vienā līmenī ar atvasinātajām tiesībām.

32. Katrā ziņā no judikatūras izriet, ka Tiesas kompetencē ir izvērtēt saistībā ar Hartu tieši piemērojamo atvasināto tiesību aktu²³.

2. Par lietas nozīmi

33. Savienībā istenojot Šengenas *acquis*, pie kura pieder KĪŠN 54. pants par principu *ne bis in idem*, ir paredzēts pastiprināt Eiropas integrāciju un it īpaši ļaut Savienībai ātrāk kļūt par brīvības, drošības un tiesiskuma telpu, kuras saglabāšana un attīstība ir tās mērķis. Šis ambiciozais mērķis šobrīd vēl atduras pret kompetenču konfliktu krimināltiesībās, šajā lietā – starp Itālijas Republiku kā *locus delicti* un Vācijas Federatīvo Republiku kā valsti, kuras pilsonis ir cietušais²⁴.

34. Kā uzsvērusi ģenerālvokāte E. Šarpstone [*E. Sharpston*] secinājumos, kas sniegti lietā *M*, “pašlaik nav kopīgu, visā ES piemērojamo noteikumu par kriminālās tiesvedības piešķiršanu. Ar *ne bis in idem* principa piemērošanu tiek atrisināta problēma ierobežotā, dažkārt patvaļīgā, veidā. Nav apmierinoši prasību aizstāt ar šādu strīdu risināšanu saskaņā ar noteiktu kritēriju kopumu”²⁵.

35. Tomēr principa *ne bis in idem* avots pārrobežu līmenī ir tas, ka, ja noziedzīgajam nodarījumam ir elementi, kas to saista ar vairākām tiesību sistēmām, pastāv risks, ka katra no tām pieprasa savu jurisdikciju, tādējādi radot iespēju, ka valstu sodi tiks apvienoti²⁶. Šajā lietā gan nav izvirzīts jautājums par problēmām, kas būtu saistītas ar principa *ne bis in idem* piemērošanu un kas nesen intensīvi tikušas apspriestas juristu un akademiķu vidū gan Eiropas, gan valsts līmenī, tostarp gadījumā, kad saistībā ar to pašu nodarījumu notiek kriminālvajāšana un administratīvā izmeklēšana. Turklāt šo apspriežu laikā tika uzdots jautājums par to, kā noteikt nodarījuma identitātes jēdzienu, kā arī jēdzienu “notiesāts ar galīgu spriedumu” gadījumā, ja kriminālvajāšana netika pabeigta ar tiesas nolēmumu.

21 — Analīzei skat. Van Raepenbusch, S., “Le traité d’Amsterdam et la Cour de justice”, *Bulletin de la Cour*, 1997. gada septembris, Nr. 51.

22 — Par kompetenču sadali starp pirmo un trešo pilāru skat. spriedumu Komisija/Padome (C-170/96, EU:C:1998:219).

23 — Spriedums *McB*. (C-400/10 PPU, EU:C:2010:582, 52. punkts).

24 — Kā izriet no lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu, saskaņā ar Vācijas Kriminālkodeksa (*Strafgesetzbuch*) 7. panta 1. punktu uz tiesājamo attiecas Vācijas Federatīvās Republikas jurisdikcija krimināllietās cietušā pilsonības dēļ.

25 — C-398/12, EU:C:2014:65, 51. punkts. Lai mēģinātu atrisināt problēmu, ģenerālvokāte zemsvītras piezīmē atsauca uz *Zaļo grāmatu par jurisdikcijas kolīzijām un non bis in idem principu kriminālprocesā*, ko pieņēmusi Komisija (COM(2005) 696, galīgā redakcija).

26 — Da Cunha Rodrigues, J. N., “À propos du principe “Ne bis in idem” – Un regard sur la jurisprudence de la Cour de justice des Communautés européennes”, *Une communauté de droit*, Festschrift für Gil Carlo Rodríguez Iglesias, Berlīne, 2003, 165. lpp.

36. Šajā lietā šis konkrētais gadījums pilnībā ietilpst KĪŠN 54. panta piemērošanas jomā. Proti, netiek apstrīdēts, ka kriminālvajāšana Itālijā un Vācijā attiecas uz to pašu nodarījumu²⁷ un *mutatis mutandis* – uz krāpšanu. Nevar tikt apšaubīts abu procesu krimināltiesiskais raksturs²⁸, kā arī tas, ka *Tribunale ordinario di Milano* 2012. gada 18. jūnija spriedumu ir pasludinājusi tiesa un ka kopš 2012. gada 7. jūlija tas ir galīgs²⁹.

37. Citiem vārdiem sakot, gan elements “bis”, gan elements “idem” šajā lietā ir izveidojušies. Patiesībā šī lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu centrā ir KĪŠN 54. pantā paredzētais izpildes nosacījums saistībā ar Hartas 50. pantā noteikto pamattiesību.

38. Šajā ziņā ir acīmredzams, ka KĪŠN 54. pantā paredzētais izpildes nosacījums nav iekļauts Hartas 50. pantā. Turklāt ir jānorāda, ka Hartas 50. panta piemērojamība vēl nav galīgi tikusi norobežota Tiesas judikatūrā.

39. Proti, princips *ne bis in idem* ir piemērojams arī ārpus tā saucamās “klasiskās” krimināltiesību jomas³⁰, kā visbiežāko piemēru minot konkurences tiesības, kuru ietvaros principa piemērošana ir pakļauta trīskāršam nosacījumam: fakti ir vienādi, likumpārkāpējs ir viens un tas pats un aizsargātās tiesiskās intereses ir vienas un tās pašas³¹. Tādējādi no minētā izriet, ka vienu un to pašu saimnieciskās darbības subjektu valsts iestādes un Komisija vienlaicīgi var saukt pie atbildības un uzlikt sodu par to pašu nodarījumu, jo abiem procesiem ir atšķirīgi mērķi³².

40. Turklāt princips *ne bis in idem* ir piemērojams kontroles un sodīšanas par Savienības tiesību pārkāpumiem jomā³³, ko Tiesa ir atgādinājusi attiecībā uz administratīvo sodu vienlaicīgu piemērošanu³⁴.

41. Līdz ar to uzreiz uzskatu, ka principa *ne bis in idem* piemērojamības analīze saistībā ar Hartu šajā lietā ir jāveic tikai *klasisko krimināltiesību* jomā, tādējādi izslēdzot jautājumus, kas ir saistīti ar administratīvajiem sodiem, ar visām sekām un īpatnībām, kas varētu ietilpt minētajā krimināltiesību jomā.

42. Visbeidzot, tā kā Hartas 50. panta teksts ir identisks protokola Nr. 7 4. panta tekstam, izņemot teritoriālo piemērošanas jomu, vispirms ir jāanalizē Eiropas Cilvēktiesību tiesas judikatūras šajā jautājumā sekas.

27 — Spriedumi *van Esbroeck* (C-436/04, EU:C:2006:165, 27. un 36. punkts); *van Straaten* (C-150/05, EU:C:2006:614, 41., 47. un 48. punkts) un *Mantello* (C-261/09, EU:C:2010:683, 39. punkts).

28 — Spriedums *van Straaten* (EU:C:2006:614, 55. punkts) un, *a contrario*, spriedums *Miraglia* (C-469/03, EU:C:2005:156, 29. un 30. punkts).

29 — Šajā ziņā skat. spriedumu *Gasparini* u.c. (C-467/04, EU:C:2006:610, 33. punkts) un *van Esbroeck* (EU:C:2006:165, 21. punkts).

30 — Jēdziena “apsūdzība krimināllietā” autonomo raksturu ECT ir izvērtējusi 1976. gada 8. jūnija spriedumā lietā Nr. 5100/71 *Engel* pret Nīderlandi. Ar “klasiskām” krimināltiesībām saprotu represīvās krimināltiesības, kas izsaka būtisku sociālo vai morālo nosodījumu par attiecīgo nodarījumu un kas šādi ir kvalificētas piemērojamajās tiesībās. Skat. arī spriedumu *Bonda* (C-489/10, EU:C:2012:319, 37. un nākamie punkti).

31 — Šis princips tādējādi aizliedz sodīt vienu un to pašu personu vairāk nekā vienu reizi par vienu un to pašu prettiesisku rīcību, lai aizsargātu vienu un to pašu tiesisko interesi. Skat. spriedumu *Aalborg Portland* u.c./Komisija (C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P un C-219/00 P, EU:C:2004:6, 338. punkts).

32 — Skat. spriedumus *Wilhelm* u.c. (14/68, EU:C:1969:4, 11. punkts); *Tréfileurope*/Komisija (T-141/89, EU:T:1995:62, 191. punkts) un *Sotalentz* /Komisija (T-149/89, EU:T:1995:69, 29. punkts). Turklāt neizkropļotas konkurences saglabāšana Savienības teritorijā vai Eiropas Ekonomikas zonā ir uzskatāma par atšķirīgu aizsardzības mērķi salīdzinājumā ar trešo valstu tirgu. Tādējādi Komisijai nav jāpakļaujas principam par sodu neapvienošanu un nav jāņem vērā iepriekš uzliktie sodi. Par principa *ne bis in idem* piemērošanu skat. spriedumu *Archer Daniels Midland* un *Archer Daniels Midland Ingredients*/Komisija (T-224/00, EU:T:2003:195, 90.–93. punkts), kurā tāpat ir iekļauta analīze par Hartas 50. panta, kurš nav piemērojams pasaules mēroga konkurences tiesību pārkāpuma gadījumā, piemērojamību.

33 — Skat. Padomes 1995. gada 18. decembra Regulas (EK, Euratom) Nr. 2988/95 par Eiropas Kopienu finanšu interešu aizsardzību (OV L 312, 1. lpp.) preambulu.

34 — Skat. spriedumu *Beneo-Orafiti* (C-150/10, EU:C:2011:507, 68. un nākamie punkti).

B – Par pirmo jautājumu, kas attiecas uz attiecībām starp KĪŠN 54. pantu un Hartas 50. pantu

1. Par principu *ne bis in idem*

43. Princips *ne bis in idem*, ko Tiesa ir kvalificējusi par “taisnīguma vispārējām prasībām”³⁵, ir vispāratzīts valstu tiesību sistēmās. Tomēr starptautiskajās publiskajās tiesībās šis princips valstīm nav uzlikts un nav ticis uzskatīts par tādu, kas ietilptu lietas taisnīgas izskatīšanas jēdzienā, kurš iekļauts ECPAK 6. pantā³⁶.

44. Savienības tiesībās principa *ne bis in idem* piemērojamību³⁷ Tiesa ir atzinusi kopš 1966. gada līdz ar spriedumu lietā *Gutmann/Komisija*³⁸. Kā Tiesa ir nospriedusi vēlāk, “princips *non bis in idem*, kas tāpat ir noteikts protokola Nr. 7 4. pantā [..], ir Kopienų tiesību pamatprincips, kura ievērošana ir jānodrošina tiesai”³⁹. Tādējādi tas ir īpaši bagātīgas judikatūras avots, tostarp konkurences tiesību un sadarbības krimināllietās jomās, kā arī Savienības finanšu interešu aizsardzības jomā, kas, manuprāt, nozīmē, ka nav izdarāms secinājums, saskaņā ar kuru visās Savienības tiesību jomās pastāv viens un vienots jēdziens *ne bis in idem*. Visbeidzot, tas, ka šim principam ir pamattiesību statuss, ir ticis atzīts Hartas 50. pantā.

45. Neiedziļinoties detaļās, ir jāatgādina, ka maksima *ne bis in idem* attiecas uz diviem atšķirīgiem aspektiem vai juridiskajiem jēdzieniem⁴⁰. Runa ir, pirmkārt, par aizliegumu otrreiz saukt pie atbildības tajā pašā lietā to pašu personu (“Erledigungsprinzip”, proti, procesu izsmelšanas princips) un, otrkārt, vērā ņemšanas principu (“Anrechnungsprinzip”), kas nozīmē, ka, ja citā valstī jau ir ticis pasludināts notiesājošs spriedums par to pašu nodarījumu, jaunajā spriedumā tas ir jāņem vērā, samazinot otro sodu⁴¹. Kā ir skaidrojis ģenerālvokāts D. R.-H. Kolomers [*D. R.-J. Colomer*], pirmais aspekts ir balstīts uz prasībām par tiesisko noteiktību, bet otrais drīzāk atspoguļo taisnīguma prasības, kura samērīguma noteikums ir instruments⁴².

46. Netiek apstrīdēts, ka, ņemot vērā KĪŠN 54. panta tekstu, tas attiecas tikai uz pirmo aspektu, proti, paralēlo procesu aizliegumu, bet Hartas 50. panta un protokola Nr. 7 4. panta tekstā ietilpst abi aspekti.

35 — Spriedums *Wilhelm* u.c. (EU:C:1969:4, 11. punkts).

36 — ECT 1977. gada 16. maija spriedums lietā Nr. 7680/76 *X* pret Vācijas Federatīvo Republiku; 1977. gada 16. maija spriedums lietā Nr. 7697/76 *X* pret Beļģiju un 1995. gada 16. janvāra spriedums lietā Nr. 21072/92 *Gestra* pret Itāliju.

37 — Ir jānorāda, ka bieži, piemēram, paskaidrojumos attiecībā uz Hartu, minētais princips tiek saukts par “non bis in idem”. *Van Boeckel* uzskata, ka atbilstoši latīņu gramatikas likumiem “ne bis in idem” ir pareizākais variants. Skat. van Boeckel, Blas, *The Ne Bis In Idem Principle in EU Law*, Kluwer Law International BV, Alphen an den Rijn, 2010, 31. lpp.

38 — 18/65 un 35/65, EU:C:1966:24.

39 — Skat. spriedumus *Limburgse Vinyl Maatschappij* u.c./Komisija (C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, no C-250/99 P līdz C-252/99 P un C-254/99 P, EU:C:2002:582, 59. punkts) un *Showa Denko*/Komisija (C-289/04 P, EU:C:2006:431, 50. punkts).

40 — Šie principi ir attiecīgi iekļauti latīņu vārdkopās “nemo debet bis vexari pro una et eadem causa” un “nemo debet bis puniri pro uno delicto”.

41 — Komisijas paziņojums Padomei un Eiropas Parlamentam par galīgu spriedumu krimināllietu jomā savstarpēju atzišanu (COM(2000) 495, galīgā redakcija).

42 — Secinājumi *Gözütok* un *Brügge* (C-187/01, EU:C:2002:516, 49. un 50. punkts).

2. Par KĪŠN 54. pantā paredzēto izpildes nosacījumu un tā piemērošanu ar saistītajiem instrumentiem

47. KĪŠN 54. pants ir pirmā tiesību norma, kurā ir noteikts saistošs noteikums *ne bis in idem*, kas ir piemērojams pārrobežu attiecībās krimināllietās⁴³. Būtībā KĪŠN 54. pantam identiska tiesību norma gan bija iekļauta Konvencijā par principa *ne bis in idem* piemērošanu, bet tā nav stājusies spēkā⁴⁴. Turklāt pārrobežu piemērojamības izpildes nosacījums tāpat ir bijis noteikts iepriekš Eiropas konvencijās par izdošanu⁴⁵.

48. Iemesli, kādēļ KĪŠN autori principa *ne bis in idem* piemērošanu ir pakļāvuši nosacījumam, ka sods “jau ir izciests, to izcieš vai to vairs nevar izpildīt”, man šķiet acīmredzami. Kā norādījušas Vācijas valdība un Padome, šā nosacījuma mērķis ir garantēt, lai attiecīgā persona patiešām tiktu *sodīta par attiecīgo noziedzīgo nodarījumu vismaz vienreiz*; citiem vārdiem sakot, šī tiesību norma ir paredzēta, lai *novērstu izvairīšanos no soda*. Mērķis novērst izvairīšanos no soda skaidri izriet no Tiesas judikatūras, tostarp no spriedumiem *Miraglia*⁴⁶ un *Kretzinger*⁴⁷.

49. Princips *ne bis in idem* ar izpildes nosacījumu vēlāk tika iekļauts Pamatlēmumā 2002/584/TI⁴⁸, un tas ir viens no [Eiropas apcietināšanas ordera] obligātas neizpildīšanas pamatiem⁴⁹. Tomēr pirms šā pamatlēmuma pieņemšanas personas, kurām ir piespriesti sodi krimināllietās, varēja viegli izvairīties no to izpildes, pārvietojoties starp dalībvalstīm, un tostarp atgriežoties savā valstspiederības valstī. Tādējādi pamatlēmums, kā arī citi, vēlāk pieņemtie Savienības tiesību akti ir palielinājuši kriminālvajāšanas efektivitāti pārrobežu situācijās un atvieglājuši sodu izpildi krimināllietās⁵⁰.

50. Turklāt izpildes nosacījums, kas ir ticis izveidots atbilstoši tam pašam modelim kā KĪŠN 54. pants, ir iekļauts Konvencijas par Eiropas Kopienu finansiālo interešu aizsardzību⁵¹ 7. pantā, kā arī Konvencijas par cīņu pret korupciju, kurā iekļautas Eiropas Kopienu amatpersonas vai Eiropas Savienības dalībvalstu amatpersonas⁵², 10. pantā.

51. Turpretī vairākos atvasināto tiesību aktos, tostarp Pamatlēmuma 2008/909/TI⁵³ 9. pantā, princips *ne bis in idem* tiek minēts kā viens no sprieduma krimināllietā neizpildīšanas pamatiem, neparedzot šim principam papildu izpildes nosacījumu⁵⁴.

43 — Patiesībā salīdzināms, bet mazpazīstams tiesību akts, kurā ir noteikts pirmais paralēlo procesu aizliegums un aizliegums divreiz uzlikt sodu Kopienas līmenī: Eiropas Parlamenta 1989. gada 12. aprīļa rezolūcija par Pamattiesību un brīvības deklarācijas pieņemšanu (it īpaši skat. minētās deklarācijas 20. un 25. pantu, kuri attiecas uz principu *ne bis in idem*) (OV 1989, C 120, 51. lpp.).

44 — Eiropas Kopienu dalībvalstu 1987. gada 25. maija Konvencija par *ne bis in idem* principa piemērošanu, ko Tiesa ir minējusi spriedumā *Gözütok un Brügge* (C-187/01 un C-385/01, EU:C:2003:87, 46. punkts).

45 — Skat. 2. pantu Eiropas Padomes 1957. gada 13. decembra Konvencijas par izdošanu 1957. gada 15. oktobra papildu protokolā, ar ko ir ticis grozīts šīs konvencijas 9. pants. Tāpat skat. Eiropas [Padomes] 1972. gada 15. maija Konvencijas par tiesvedības nodošanu krimināllietās 35. pantu.

46 — Spriedums *Miraglia* (EU:C:2005:156, 33. un 34. punkts).

47 — Spriedums *Kretzinger* (EU:C:2007:441, 51. punkts).

48 — Padomes 2002. gada 13. jūnija Pamatlēmums par Eiropas apcietināšanas orderi un par nodošanas procedūrām starp dalībvalstīm (OV L 190, 1. lpp.).

49 — Par Eiropas apcietināšanas ordera obligātas neizpildīšanas pamatu interpretāciju it īpaši skat. spriedumus *Kozłowski* (C-66/08, EU:C:2008:437) un *Wolzenburg* (C-123/08, EU:C:2009:616).

50 — Šajā ziņā skat. šo secinājumu 85.–87. zemsvītras piezīmē norādītos tiesību aktus.

51 — Padomes 1995. gada 26. jūlija Akts, ar ko pieņem Konvenciju par Eiropas Kopienu finansiālo interešu aizsardzību (OV C 316, 48. lpp.).

52 — Padomes 1997. gada 26. maijs Akts, kas pieņemts, pamatojoties uz Līguma par Eiropas Savienību K3. panta 2. punkta c) apakšpunktu, un ar ko sastāda Konvenciju par Eiropas Kopienu ierēdņu vai Eiropas Savienības dalībvalstu ierēdņu korumpētības apkarošanu (OV C 195, 1. lpp.).

53 — Padomes 2008. gada 27. novembra Pamatlēmums par savstarpējas atzišanas principa piemērošanu attiecībā uz spriedumiem krimināllietās, ar kuriem piespriesti brīvības atņemšanas sodi vai ar brīvības atņemšanu saistīti pasākumi, lai tos izpildītu Eiropas Savienībā (OV L 327, 27. lpp.).

54 — Skat. šo secinājumu 87. zemsvītras piezīmi.

52. Pieļaujot, ka efektīvāka sadarbības režīma krimināllietās parādīšanās Savienības tiesībās vien pati par sevi nevarēs ietekmēt KĪŠN 54. pantā paredzētā izpildes nosacījuma interpretāciju, šāda attīstība nevar neietekmēt minētā panta saderības ar Hartas 50. pantu vērtējumu, kā arī tā vērtējumu saistībā ar samērīgumu Hartas 52. panta 1. punkta izpratnē. Proti, kā iepriekš minētajā Zaļajā grāmatā⁵⁵ ir konstatējusi Komisija, “šāds stāvoklis bija attaisnojams tradicionālajā savstarpējās palīdzības sistēmā, kad soda izpilde citā dalībvalstī dažkārt izrādījās sarežģīta. Var apšaubīt tā nepieciešamību brīvības, drošības un tiesiskuma telpā, kad pārrobežu izpildi tagad veic, izmantojot ES aktu savstarpēju atzišanu”⁵⁶.

3. Par protokola Nr. 7 4. pantu

53. Atšķirībā no KĪŠN 54. panta protokola Nr. 7 4. pants nav piemērojams pārrobežu attiecībām, tā piemērošanas joma ir stingri attiecināta tikai uz valsts iekšējām situācijām. Kā jau esmu norādījis, minētajā pantā nav iekļauts KĪŠN 54. pantā paredzētajam analogisks izpildes nosacījums, bet iekļauts gan paralēlo procesu aizliegums, gan aizliegums divreiz uzlikt sodu.

54. 1984. gada 22. novembrī pieņemto protokolu Nr. 7 ir ratificējušas 43 Eiropas Padomes dalībnieces, tostarp visas Eiropas Savienības dalībvalstis, izņemot Vācijas Federatīvo Republiku, Nīderlandes Karalisti un Lielbritānijas un Ziemeļīrijas Apvienoto Karalisti. Kā izriet no nolīguma projekta par Savienības pievienošanos ECPAK, šis protokols nav viens no tiesību aktiem, kuriem Savienība ir paredzējusi pievienoties⁵⁷. Tādēļ to, ka minētais protokols nav minēts lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu, var izskaidrot tādējādi, ka Vācijas Federatīvā Republika to nav ratificējusi⁵⁸. Tomēr, parakstot šo pašu protokolu, tā formulējusi noteiktas deklarācijas⁵⁹.

55. Saskaņā ar protokola Nr. 7 4. panta 1. punktu nevienam nedrīkst divreiz tiesāt vai sodīt kriminālprocesā. Saskaņā ar minētā panta 2. punktu tomēr var lietu izskatīt atkārtoti saskaņā ar attiecīgās valsts tiesību aktiem un soda izciešanas noteikumiem, ja ir jauni pierādījumi vai atklājušies jauni apstākļi vai ja iepriekšējā procesā ir pieļautas būtiskas kļūdas, kas varēja ietekmēt lietas iznākumu. Protokola Nr. 7 4. panta 3. punktā ir aizliegtas jebkādas atkāpes no šī panta saskaņā ar ECPAK 15. pantu, kas kara vai kāda cita ārkārtēja sabiedriska stāvokļa gadījumā, kurš apdraud nācijas dzīvi, ļauj veikt pasākumus, atkāpjoties no ECPAK paredzētajām saistībām.

56. Kopumā, protokola Nr. 7 4. pants tātad garantē *aizsardzību, kas gan nav absolūta, tomēr ir augstāka nekā ECPAK noteikumos vispārīgi paredzēta.*

57. Protokola Nr. 7 4. panta noteikumi ir bagātīgas un daudzveidīgas Eiropas Cilvēktiesību tiesas judikatūras avots, kurā, manuprāt, trūkst precizitātes attiecībā uz kriminālvajāšanas vai sodu krimināllietā jēdzienu noteikšanu un it īpaši attiecībā uz nozieguma jēdziena interpretāciju.

55 — Zaļā grāmata par jurisdikcijas kolizijām un *non bis in idem* principu kriminālprocesā.

56 — Turpat (3. punkts).

57 — Skat. pievienošanās nolīguma projekta 1. pantu:
[http://www.coe.int/t/dghl/standardsetting/hrpolicy/accesion/Meeting_reports/47_1\(2013\)008rev2_FR.pdf](http://www.coe.int/t/dghl/standardsetting/hrpolicy/accesion/Meeting_reports/47_1(2013)008rev2_FR.pdf).

58 — Šķiet, ka neratificēšana ir saistīta ar protokola Nr. 7 1. pantu. Skat. *Bundestag* atskaiti, 3. lpp.:
<http://dip21.bundestag.de/dip21/btd/17/129/1712996.pdf>.

59 — Deklarācija, kas izdarīta parakstīšanas laikā 1985. gada 19. martā, pieejama Eiropas Padomes interneta vietnē:
<http://conventions.coe.int/Treaty/Commun/ListeDeclarations.asp?CL=FRE&NT=117&VL=0>.

58. Attiecībā uz šo pēdējo minēto jautājumu spriedumā lietā *Zolotoukhine* pret Krieviju ECT nozieguma jēdzienu ir interpretējusi kā tādu, kas attiecas uz “faktiem, kuri ir konkrētu apstākļu kopums, kas attiecas uz vienu un to pašu pārkāpēju un ir cieši savstarpēji saistīti kā laika, tā arī vietas ziņā”⁶⁰. Tā tātad ir veikusi saskaņošanu ar Tiesas judikatūru, kura pieņemta attiecībā uz KĪŠN 54. pantu un “materiālo faktu identiskumu”, kas ir vienīgais piemērotais kritērijs minētā panta piemērošanai⁶¹.

59. Eiropas Cilvēktiesību tiesas judikatūrā tiek vienprātīgi apstiprināts, ka princips *ne bis in idem* attiecas ne tikai uz divkāršu notiesāšanu, bet arī uz divkāršu kriminālvajāšanu⁶². Protokola Nr. 7 4. panta mērķis ir aizliegt atkārtot kriminālprocesus, kas ir tikuši galīgi pabeigti. Nolēmums ir galīgs, “ja tas ir ieguvis *res judicata* spēku. Tā tas ir tad, ja tas ir neatceļams, proti, ja nav pieejami tālāki parastie aizsardzības līdzekļi, vai kad lietas dalībnieki ir izmantojuši šos aizsardzības līdzekļus vai ir pieļāvuši, ka pāiet noteiktais laika ierobežojums, neizmantojot tos”⁶³.

60. Turklāt no nesen pasludinātā sprieduma lietā *Muslija* pret Bosniju un Hercegovinu izriet, ka protokola Nr. 7 4. pantā ir aizliegts turpināt paralēli veikt kriminālvajāšanu pēc tam, kad viens no procesiem ir beidzies ar galīgu spriedumu. *Šādā gadījumā ir jāizbeidz otrā kriminālvajāšana*⁶⁴.

4. Hartas 50. pants un tā saistība ar protokola Nr. 7 4. pantu

61. Kā jau ir ticis norādīts, Hartas 50. pants ir formulēts identiski protokola Nr. 7 4. pantam, un vienīgā atšķirība attiecas uz principa *ne bis in idem* teritoriālo piemērošanas jomu, kas Hartas gadījumā attiecas uz visu Savienību⁶⁵, bet protokola Nr. 7 4. panta gadījumā – tikai uz vienas valsts teritoriju.

62. Netiek apstrīdēts, ka Harta ir jāinterpretē saderīgi ar atbilstošajiem ECPAK noteikumiem. Tomēr rodas jautājums, vai šī pieeja ir piemērojama arī gadījumā, ja ECPAK tiesību norma nav saistoša visām dalībvalstīm. Šajā ziņā attiecībā uz Eiropas Cilvēktiesību tiesas judikatūras pilnīgu ņemšanu vērā, interpretējot principu *ne bis in idem* Savienības tiesībās, jau ir ticis norādīts, ka ir tikušas ieņemtas dažādas nostājas⁶⁶.

63. Manuprāt, tas, ka dažas dalībvalstis nav ratificējušas protokolu Nr. 7, nevar ietekmēt Hartas 50. panta interpretāciju, jo šis fakts nevar mainīt minētās tiesību normas piemērojamību. Pretējā gadījumā būtu uzskatāms, ka dalībvalstīm ir atzītas vienpusējas interpretēšanas pilnvaras attiecībā uz Savienības pamattiesību sistēmas saturu. Tomēr, ņemot vērā Savienības tiesību autonomijas principu saistībā ar Tiesas uzdevumu nodrošināt tā vienveidīgu interpretēšanu, tas ir izslēdzams.

60 — ECT 2009. gada 10. februāra spriedums lietā Nr. 14939/03 *Zolotoukhine* pret Krieviju, 84. punkts.

61 — Šajā saistībā minētais jēdziens ir ticis interpretēts kā tāds, kas attiecas tikai uz faktu materialitāti un kas iekļauj visus konkrētos apstākļus, kuri ir cieši savstarpēji saistīti, neatkarīgi no šo faktu juridiskās kvalifikācijas vai aizsargātajām juridiskajām interesēm (skat. spriedumus *van Esbroeck*, EU:C:2006:165, 27., 32., 36. un 42. punkts; *Gasparini* u.c., EU:C:2006:610, 54. punkts; *van Straaten*, EU:C:2006:614, 41., 47. un 48. punkts, kā arī *Kraaijenbrink*, C-367/05, EU:C:2007:444, 26. punkts). Tāpat ir jānorāda, ka šo jēdzienu “tas pats nodarījums”, kas ir iekļauts arī Pamatlēmumā 2002/584/TI par Eiropas apcietināšanas orderi, Tiesa ir interpretējusi kā autonomu Savienības tiesību jēdzienu (skat. spriedumu *Mantello*, EU:C:2010:683, 38. punkts).

62 — Šajā ziņā ir jānorāda, ka pastāv terminoloģiska neatbilstība starp Hartas 50. panta virsrakstu “Tiesības netikt divreiz tiesātām vai sodītām krimināllietā par to pašu noziedzīgo nodarījumu” un Hartas 50. panta tekstu, saskaņā ar kuru “nevienu nedrīkst atkārtoti tiesāt vai sodīt krimināllietā”. [Franču redakcijā termins “tiesāts” tiek atveidots attiecīgi kā “jugé” un “poursuivi”].

63 — It īpaši skat. ECT 2004. gada 20. jūlija spriedumu lietā Nr. 50178/99 *Nikitine* pret Krieviju, 37. punkts; 2005. gada 15. marta spriedumu lietā Nr. 70982/01 *Horciag* pret Rumāniju; 2014. gada 14. janvāra spriedumu lietā Nr. 32042/11 *Muslija* pret Bosniju un Hercegovinu, kā arī 2002. gada 3. oktobra spriedumu lietā Nr. 48154/99 *Zigarella* pret Itāliju.

64 — “Thus the two proceedings were conducted concurrently. At the time the minor-offences conviction became final and required the force of *res iudicata*, the criminal proceedings were pending before the first-instance court. In these circumstances, the Court considers that the Municipal Court should have terminated the criminal proceedings following the delivery of a ‘final’ decision in the first proceedings” (spriedums *Muslija* pret Bosniju un Hercegovinu, minēts iepriekš, 37. punkts).

65 — Saskaņā ar paskaidrojumiem attiecībā uz Hartas 52. pantu 50. pants atbilst protokola Nr. 7 4. pantam, bet tā piemērojamība ir paplašināta Savienības līmenī dalībvalstu jurisdikciju starpā.

66 — Skat. ģenerāldavokātes J. Kokotes [*J. Kokott*] secinājumus lietā *Bonda* (C-489/10, EU:C:2011:845, 43. punkts), kā arī ģenerāldavokāta P. Kruša Viljalona [*P. Cruz Villalón*] secinājumus lietā *Åkerberg Fransson* (C-617/10, EU:C:2012:340, 109. punkts).

64. Līdz ar to 50. pants ir jāinterpretē saskaņoti saistībā ar protokola Nr. 7 4. pantu, par pamatu ņemot principu, ka šo abu tiesību normu būtība ir identiska saistībā ar tajā norādītajiem identiskajiem terminiem.

5. Vai starp KĪŠN 54. pantā paredzēto izpildes nosacījumu un Hartas 50. pantu pastāv kolīzija?

65. Ņemot vērā šīs problemātikas sarežģītību, piedāvāju analizēt attiecības starp KĪŠN 54. pantu un Hartas 50. pantu šādi. Vispirms plānoju uzdot jautājumu par to, vai šīs tiesību normas varētu būt savstarpēji nesaderīgas. Tad, ja šāda nesaderība nevar tikt konstatēta, piedāvāju noteikt, vai runa ir par iejaukšanos pamattiesību netikt tiesātam vai sodītam divreiz par to pašu nodarījumu īstenošanā. Šajā saistībā būtu jāanalizē, vai KĪŠN 54. pantā noteiktais izpildes nosacījums varētu būt šāda iejaukšanās. Visbeidzot būs jāizvērtē Hartas 52. pantā noteiktie nosacījumi, it īpaši tas, kas attiecas uz attiecīgo pamattiesību būtības ievērošanu, kā arī uz tās iejaukšanās samērīguma izvērtēšanu, kas izriet no KĪŠN 54. panta saistībā ar Hartas 50. pantu.

66. Netiek apstrīdēts, ka KĪŠN 54. pantā paredzētais izpildes nosacījums nozīmē, ka princips *ne bis in idem* ir jāpiemēro, ievērojot papildu nosacījumus, kas nav paredzēti Hartas 50. pantā un kas neatbilst protokola Nr. 7 4. panta 2. punktā pieļautajām atkāpēm.

67. Turklāt šķiet, ka, piemērojot šo nosacījumu, tiks sasniegts rezultāts, kas pēc būtības neatbilst iepriekš minētajai Eiropas Cilvēktiesību tiesas judikatūrai, kura tomēr ir piemērojama un attiecas tikai uz valsts iekšējam situācijām. Proti, KĪŠN 54. pantā paredzētais izpildes nosacījums pats par sevi neliedz uzsākt vai turpināt kriminālvajāšanu par to pašu nodarījumu, pat ja citā dalībvalstī pasludinātais spriedums krimināllietā ir kļuvis galīgs.

68. Tomēr nesaderības ar ECPAK gadījums, ko apgalvojis tikai Z. Spasic pārstāvis, ir iespējams četrās situācijās, kas ietilpst Hartas 50. pantā minētajā terminā “Savienībā”. Runa ir par situācijām, kad notiek paralēla kriminālvajāšana, ko veic Savienības iestādes, paralēla kriminālvajāšana, ko veic valsts un Savienības iestādes, paralēla kriminālvajāšana, kas veikta tikai valsts līmenī, un pārrobežu paralēla kriminālvajāšana. Tā kā tikai diviem pēdējiem minētajiem gadījumiem ir nozīme sadarbības krimināllietās jomā, kāda tā pastāv šobrīd Savienības tiesībās, jāapspriež ir tikai šie gadījumi.

69. Manuprāt, īpaši augsts aizsardzības līmenis, kas paredzēts protokola Nr. 7 4. pantā, saskaņā ar kuru nevienam nedrīkst divreiz tiesāt par to pašu noziegumu, kā arī attīstība brīvības, drošības un tiesiskuma telpā, kurā, pateicoties Savienības tiesību instrumentiem, kas saistīti ar savstarpēju atzīšanu, turpmāk notiek pārrobežu izpilde, liek sliekties par labu šaurai Hartas 50. panta piemērošanai. Līdz ar to no pirmā acu uzmetiena šķiet, ka KĪŠN 54. pantā paredzētais izpildes nosacījums nav saderīgs ar Hartu.

70. Tomēr šis secinājums varētu būt pretrunā paskaidrojumiem attiecībā uz Hartu, kuros attiecībā uz principa *ne bis in idem* piemērošanu, šķiet, ir noteikta atšķirība starp valsts situācijām un pārrobežu situācijām.

71. Proti, atbilstoši šiem paskaidrojumiem “attiecībā uz situācijām, kas minētas 7. protokola 4. pantā, proti, principa piemērošanu vienā dalībvalstī, garantēto tiesību nozīme un darbības joma ir tāda pati kā attiecīgajām tiesībām [ECPAK]”. 50. pants tāpat atbilst 7. protokola 4. pantam, bet “tā piemērošanas joma ir paplašināta, attiecinot to uz dalībvalstu tiesām visā Eiropas Savienībā”. Tas, šķiet, nozīmē, ka pārrobežu situācijās Hartas 50. panta nozīme un piemērojamība var atšķirties no ECPAK. Tomēr šķiet, ka paskaidrojumu autori drīzāk uzskatījuši, ka tajā minētais Savienības *acquis* ir Hartas 50. pantā paredzēto pamattiesību īstenošanas ierobežojums atbilstoši tās 52. panta 1. punktam.

72. Turklāt ne visai precīzais Hartas 50. panta formulējums neļauj izdarīt viennozīmīgus un vienotus secinājumus daudzās situācijās, kurās gan klasisko krimināltiesību jomā, gan ārpus tās minētais princips varētu būt piemērojams mazāk acīmredzamās situācijās nekā tā, kas ir šajā lietā.

73. Visu šo iemeslu dēļ neuzskatu, ka Tiesa varētu atzīt pašu izpildes nosacījumu par nesaderīgu ar Hartu.

6. Vai izpildes nosacījums ir ierobežojums vai atkāpe Hartas 52. panta 1. punkta izpratnē?

– Par to, vai pastāv iejaukšanās, ar ko tiek apdraudētas pamattiesības

74. Ja pieņem iepriekš izklāstīto paskaidrojumu attiecībā uz Hartas interpretāciju, šķiet, nav iespējams noliegt, ka nav nekādas kolīzijas starp izpildes nosacījumu un Hartas 50. pantu. Tomēr ierobežojums vai atkāpe no pamattiesībām var tikt paredzēta tikai tad, ja attiecīgais noteikums ir uzskatāms par iejaukšanos attiecīgajās pamattiesībās⁶⁷.

75. Atsaucoties uz Vācijas augsto instanču tiesu judikatūru⁶⁸ un ņemot vērā paskaidrojumus attiecībā uz Hartu redakcijā, kas atjaunināta 2007. gadā⁶⁹, iesniedzējtiesa apgalvo, ka KĪŠN 54. pants ir ierobežojums Hartas 52. panta 1. punkta izpratnē. Iesniedzējtiesa uzskata, ka minēto paskaidrojumu formulējuma “atsevišķie izņēmumi, kas paredzēti minētajās konvencijās un ļauj dalībvalstīm atkāpties no “non bis in idem” principa”, attiecas uz konvencijām⁷⁰, kurās ir iekļauts princips *ne bis in idem*, kas ir izveidots atbilstoši KĪŠN modelim, vai to atkāpes noteikumiem, tostarp uz KĪŠN 54.–58. pantu.

76. Protams, Tiesai gan ir pienācīgi jāņem vērā šie paskaidrojumi atbilstoši LES 6. panta 1. punkta trešajai daļai un Hartas 52. panta 7. punktam⁷¹. Tas *a contrario* nozīmē, ka Tiesai tie nav saistoši, interpretējot Hartu. Turklāt gadījumā, ja minētajos paskaidrojumos ir atsauce uz Savienības *acquis* saistībā ar atvasinātajām tiesībām, tas, manuprāt, nenozīmē, ka jautājums par šī *acquis* saderību ar Hartu nevar tikt apstrīdēts, ņemot vērā Eiropas Cilvēktiesību tiesas un Tiesas judikatūras attīstību, kā arī Savienības tiesību attīstību.

77. Nevēloties ieņemt nostāju jautājumā par KĪŠN 55.–58. panta statusu, ņemot vērā Hartas 52. panta 1. punktu, dažos no šiem noteikumiem, manuprāt, ir skaidri noteikti ierobežojumi pamattiesībām, ko veido princips *ne bis in idem*.

78. Turpretī šis statuss ir mazāk skaidrs attiecībā uz KĪŠN 54. pantu. Proti, minētajā tiesību normā paredzētā izpildes nosacījuma mērķis ir drīzāk norobežot vai precizēt noteikuma *ne bis in idem* piemērošanas jomu pārrobežu kontekstā, nevis ieviest ierobežojumu vai atkāpi no minētā noteikuma. Ir taisnība, ka rakstveida apsvērumos Komisija ir kvalificējusi izpildes nosacījumu par KĪŠN 54. panta piemērošanas nosacījumu, nevis par izņēmumu no šā noteikuma. Tomēr šī KĪŠN noteikuma iekšējai kvalifikācijai nav ietekmes no attiecību starp KĪŠN 54. pantu kopumā un Hartas 50. pantu viedokļa, raugoties no Hartas 52. panta aspekta.

79. Šajā ziņā tāpat ir jāuzdod jautājums par to, vai ierobežojuma statuss pats par sevi ir atkarīgs no subjektīvā vai objektīvā vērtējuma.

80. Pirmajā gadījumā tiesību norma ir uzskatāma par ierobežojumu Hartas 52. panta 1. punkta izpratnē tikai tad, ja tā ir tikusi pieņemta kā ierobežojums. Šajā gadījumā, kurā KĪŠN 54. pantā paredzētais izpildes nosacījums būtu izslēdzams no minētā 52. panta piemērošanas jomas, likumdevējam tāpat bija jāpieņem tiesību norma, lai ierobežotu attiecīgās pamattiesības, un, pieņemot ierobežojumu, tam tāpat bija jāņem vērā tās samērīgums minētā panta otrā teikuma izpratnē.

67 — Skat. neseno spriedumu *Digital Rights Ireland (C-293/12 un C-594/12, EU:C:2014:238, 32. un nākamie punkti)*.

68 — *Bundesgerichtshof* [Federālā Augstākā tiesa] un *Bundesverfassungsgericht* [Federālā Konstitucionālā tiesa].

69 — OV 2007, C 303, 17. lpp. Tomēr nekādi grozījumi nav tikuši izdarīti attiecībā uz Hartas 50. pantu.

70 — Skat. 10. zemsvirtras piezīmi.

71 — Skat. spriedumu *Åkerberg Fransson (C-617/10, EU:C:2013:105, 20. punkts)*.

81. Tomēr uzskatu, ka Hartas 52. panta 1. punktā minētais ierobežojuma jēdziens ir ticis izveidots kā objektīvs koncepts. Tādējādi visas Savienības tiesību normas vai valsts tiesību normas, ar kurām tiek īstenotas Savienības tiesības, ar kurām juridiski vai faktiski var tikt ierobežota Hartā paredzēto tiesību un brīvību īstenošana, var tikt izvērtētas, lai noteiktu, vai tās atbilst Hartai, un tādēļ – vai tās var būt ierobežojums Hartas 52. panta izpratnē. Turklāt pārbaude attiecībā uz Savienības tiesību normu saderību ar Hartu, kas ir kļuvusi juridiski saistoša tikai 2009. gadā, paredzētajām pamattiesībām noteikti ir jāveic vēlāk pieņemtajām tiesību normām⁷².

82. Lidz ar to KĪŠN 54. pantā paredzētā izpildes nosacījuma piemērošana var būt Hartas 50. pantā definēto pamattiesību ierobežojums Hartas 52. panta 1. punkta izpratnē.

– Par iejaukšanās attaisnojumu saistībā ar Hartas 52. panta 1. punktā paredzētajiem nosacījumiem

83. Vispirms ir jāatgādina, ka Tiesa ar noteiktiem izņēmumiem⁷³ atzīst, ka pamattiesības nav absolūta priekšrocība, bet var ietvert ierobežojumus ar nosacījumu, ka tie faktiski atbilst vispārējas nozīmes mērķiem, uz ko ir vērsts konkrētais pasākums, un attiecībā uz izvirzīto mērķi tie nav pārmērīga un nepieņemama iejaukšanās, kas aizskar šādi garantēto tiesību pašu būtību⁷⁴. Tādējādi Tiesa cenšas savā judikatūrā atrast mehānismu, kas ļautu rast taisnīgu līdzsvaru starp dažādajām tiesībām un interesēm, no vienas puses, un pamattiesībām un ekonomiskajām brīvībām⁷⁵, no otras puses, un tā veic šo izsvēršanu, ņemot vērā arī pamattiesību ierobežojuma veidošanas mērķus⁷⁶.

84. Eiropas Cilvēktiesību tiesa piemēro salīdzinošo vērtējumu⁷⁷, atzīstot, ka dažas tiesības var tikt ierobežotas ar nosacījumu, ka īstenotie ierobežojumi neietekmē pašu tiesību būtību. Turklāt šādi ierobežojumi ir saderīgi ar attiecīgajām ECPAK tiesību normām tikai tad, ja tiem ir leģitīms mērķis un ja pastāv saprātīgas samērīguma attiecības starp izmantotajiem līdzekļiem un paredzētajiem mērķiem⁷⁸. Konkrētāk, runājot par iejaukšanās noteikšanu attiecībā uz ECPAK noteiktajām brīvībām, iejaukšanās konstatēšana nenozīmē, ka Konvencija ir tikusi pārkāpta, bet ir jāizvērtē, vai šāda iejaukšanās atbilst formālajiem likumības nosacījumiem (tā ir paredzēta tiesību aktos), likumībai pēc būtības (tai ir leģitīmi mērķi saistībā ar noteikto tiesību normu) un nepieciešamībai demokrātiskā sabiedrībā⁷⁹.

85. Jāatgādina, ka Hartas 52. panta 1. punkta pirmajā teikumā ir atļauts ierobežot Hartā noteiktās pamattiesības ar nosacījumu, ka šie ierobežojumi ir paredzēti tiesību aktos un ka ar tiem tiek ievērota attiecīgo tiesību un brīvību būtība. Minētā panta otrajā teikumā šie ierobežojumi ir pakļauti samērīguma kritērijam⁸⁰.

86. Šajā lietā ir acīmredzams, ka izpildes nosacījums atbilst kritērijam par to, ka tam ir jābūt *paredzētam tiesību aktos*.

72 — Atvasināto tiesību aktu, kas pieņemti pirms Lisabonas līguma stāšanās spēkā, pārbaudes saistībā ar Hartu piemēriem skat. spriedumus *Association belge des Consommateurs Test-Achats* u.c. (C-236/09, EU:C:2011:100); *Volker und Markus Schecke* un *Eifert* (C-92/09 un C-93/09, EU:C:2010:662) un *Digital Rights Ireland* (EU:C:2014:238).

73 — Šajā ziņā skat. spriedumu *Schmidberger* (C-112/00, EU:C:2003:333, 80. punkts), kas atteicas uz katras personas tiesībām uz dzīvību vai jebkādas spīdzināšanas vai nežēlīga un cilvēka cieņu pazemojoša soda vai izturēšanās aizliegumu.

74 — Skat. spriedumus *Wachauf* (5/88, EU:C:1989:321, 18. punkts); *Dokter* u.c. (C-28/05, EU:C:2006:408, 75. punkts un tajā minētā judikatūra) kā arī *G.* un *R.* (C-383/13 PPU, EU:C:2013:533, 33. punkts).

75 — Skat. *ex multis* spriedumus *Promusicae* (C-275/06, EU:C:2008:54); *Scarlet Extended* (C-70/10, EU:C:2011:771); *Bonnier Audio* u.c. (C-461/10, EU:C:2012:219); *Trade Agency* (C-619/10, EU:C:2012:531); *Deutsches Weintor* (C-544/10, EU:C:2012:526); *Schmidberger* (EU:C:2003:333) un Komisija/Vācija (C-271/08, EU:C:2010:426).

76 — Spriedumi *Volker und Markus Schecke* un *Eifert* (EU:C:2010:662, 67.–71. punkts) un *Schwarz* (C-291/12, EU:C:2013:670, 36.–38. punkts).

77 — Trīs tiesību kategorijas ECPAK izpratnē ir tiesības, kas skaidri var tikt ierobežotas, tiesības, uz kurām attiecas ECPAK 15. pants, un absolūtas tiesības, kā, piemēram, ECPAK 3. pants. Skat. Peers, S., Prechal, S., *The EU Charter of Fundamental Rights, ACommentary*, Hart Publishing 2014, 1462. lpp.

78 — Par tiesībām uz lietas izskatīšanu tiesā skat. ECT 2001. gada 21. novembra spriedumu lietā Nr. 37112/97 *Fogarty* pret Apvienoto Karalisti.

79 — Klasisku piemēru skat. ECT 1983. gada 25. marta spriedumā lietā Nr. 5947/72, 6205/73, 7052/75, 7061/75, 7107/75, 7113/75 un 7136/75 *Silver* pret Apvienoto Karalisti.

80 — "Ievērojot proporcionalitātes principu, ierobežojumus drīkst uzlikt tikai tad, ja tie ir nepieciešami un patiešām atbilst vispārējas nozīmes mērķiem, ko atzinusi Savienība, vai vajadzībai aizsargāt citu personu tiesības un brīvības."

87. Attiecībā uz minēto pamattiesību *būtības ievērošanu* ar zināmu šaubu pakāpi uzskatu, ka arī šim kritērijam atbilst izpildes nosacījums.

88. Principa *ne bis in idem* gadījumā ir grūti noteikt to atsevišķo būtību. Pamatojoties uz šo pamattiesību starptautiskās un valsts aizsardzības attīstību, tomēr, šķiet, ir iespējams identificēt tā "kodolu". Tādējādi šo pamattiesību būtība varētu tikt izstrādāta kā tāda, kas sastāv no i) aizlieguma uzsākt kriminālvajāšanu pēc tam, kad ticis pasludināts galīgs spriedums, ii) klasiskā krimināllietā, iii) ko ir veikušas tās pašas valsts iestādes, iv) ja tas attiecas uz to pašu nodarījumu, kā arī v) ja šo nodarījumu juridiskā kvalifikācija ir vienāda, ņemot vērā intereses, kas tiek aizsargātas atbilstoši piemērojamām valsts tiesībām, vi) ar nosacījumu, ka pirmajā procesā nav tikuši pieļauti būtiski trūkumi, kā arī vii) ar nosacījumu, ka nav jaunu pierādījumu. Tomēr šis pamattiesības nav piemērojamas tādiem sevišķi smagiem noziegumiem kā genocīds.

89. Līdz ar to ārpus klasisko krimināltiesību jomas iekļaušanās var tikt pieļauta gadījumos, kad noziedzīgi nodarījumi pilnīgi pārklājas, kā arī pārrobežu situācijās. Šis pēdējais minētais gadījums ir tostarp KĪŠN 54. panta gadījums, kurā aizliegts personu no jauna par to pašu nodarījumu saukt pie atbildības tikai tad, ja attiecīgā persona par to jau ir tikusi notiesāta ar galīgu spriedumu citā dalībvalstī. Turklāt tieši šāda ir *Z. Spasic* situācija.

90. Ņemot vērā šos apsvērumus, piedāvāju uzskatīt, ka ar KĪŠN 54. pantu, kurā ir atspoguļots princips *ne bis in idem* pārrobežu situācijā, tiek ievērota principa *ne bis in idem* kā pamattiesību būtība.

– Par attaisnojumu no samērīguma pārbaudes aspekta

91. Šādos apstākļos tātad ir jāpārbauda konstatētās iekļaušanās samērīgums. Šajā ziņā jāatgādina, ka saskaņā ar Tiesas pastāvīgo judikatūru atbilstoši samērīguma principam Savienības iestāžu tiesību aktiem ir jābūt piemērotiem attiecīgajā tiesiskajā regulējumā noteikto leģitīmo mērķu sasniegšanai un tie nedrīkst pārsniegt robežas tam, kas ir šo mērķu sasniegšanai atbilstošs un nepieciešams⁸¹.

92. Attiecībā uz *vispārējo interešu mērķi*, kas ir aplēpts attiecīgajā ierobežojumā šajā lietā, ir jānorāda, ka pamattiesības netikt divreiz tiesātam vai sodītam krimināllietā par to pašu nodarījumu, kas paredzētas Hartas 50. pantā, ir ierobežotas ar KĪŠN 54. pantu Savienības atzītā mērķa vārdā – novērst izvairīšanos no soda saistībā ar brīvības, drošības un tiesiskuma telpas bez iekšējām robežām izveidi LES 3. panta 2. punkta izpratnē, kurā tiek nodrošināta personu brīva pārvietošanās.

93. Attiecībā uz izpildes nosacījuma piemērošanas *spēju* sasniegt mērķi novērst izvairīšanos no soda vispirms ir jājautā par pamatojumu tam, ka Vācijas iestādes ir īstenojušas savu jurisdikciju krimināllietā, lai sauktu pie atbildības *Z. Spasic* pēc tam, kad viņu bija notiesājusi *Tribunale [ordinario] di Milano* ar spriedumu, kas kļuvis galīgs. Šajā ziņā abi gadījumi man šķiet iedomājami.

94. Ja apsūdzības pamatojums ir uzlikt *Z. Spasic* otro sodu, kas būtu stingrāks nekā tas, kas izriet no *Tribunale [ordinario] di Milano* 2012. gada 18. jūnija sprieduma, kurā ir atspoguļots samazināts sods atbilstoši izlīgumam, ko noslēdzis tiesājamais ar prokuroru, lai nodrošinātu augstāku aizsardzības līmeni cietušajam Vācijas pilsonim, ir jāatzīst, ka Savienības tiesībās principa *ne bis in idem* piemērošana nav pakļauta dalībvalstu krimināltiesību normu saskaņošanai vai tuvināšanai. Līdz ar to pastāv prasība, ka dalībvalstu starpā pastāv savstarpēja uzticība attiecībā uz to attiecīgajām

81 — Šajā ziņā skat. spriedumus *Afton Chemical* (C-343/09, EU:C:2010:419, 45. punkts); *Volker und Markus Schecke un Eifert* (EU:C:2010:662, 74. punkts); *Nelson u.c.* (C-581/10 un C-629/10, EU:C:2012:657, 71. punkts); *Sky Österreich* (C-283/11, EU:C:2013:28, 50. punkts); *Schaible* (C-101/12, EU:C:2013:661, 29. punkts) un *Digital Rights* (EU:C:2014:23, 46. punkts).

krimināltiesību sistēmām un ka ikviena no minētajām dalībvalstīm ievēro citās dalībvalstīs spēkā esošo krimināltiesību piemērošanu pat tad, ja savu valsts tiesību piemērošanas rezultātā būtu radies citāds risinājums⁸². Līdz ar to šo pamatojumu nevar pieņemt kā pamatojumu izpildes nosacījuma piemērošanai, ņemot vērā samērīguma principu.

95. Turpretī tad, ja KĪŠN 54. pantā paredzētā izpildes nosacījuma piemērošanas pamatojums ir balstīts uz bažām, ka kriminālvajāšanas Vācijā neesamības dēļ *Z. Spasic* varētu palikt nesodīts par noziedzīgu nodarījumu, ko tas ir izdarījis Milānā, ar iejaukšanos pamattiesībās, kas paredzētas Hartas 50. pantā, principā var tikt sasniegts mērķis – novērst izvairīšanos no soda.

96. Tomēr šis pēdējais minētais gadījums liek apšaubīt savstarpējas uzticības prasību dalībvalstu starpā attiecībā uz to attiecīgajām krimināltiesību sistēmām. Šajā ziņā jānorāda, ka 2013. gada 5. janvārī *Tribunale [ordinario] di Milano* prokuratūra pieņēma nolēmumu, liekot ievietot tiesājamo apcietinājumā, lai viņš izciestu cietumsodu Itālijā⁸³. Tomēr Itālijas Republika vēl nav izdevusi Eiropas apcietināšanas orderi šajā saistībā.

97. Tas man liek izvērtēt izpildes nosacījuma piemērošanas *nepieciešamību* Hartas 52. panta 1. punkta izpratnē.

98. Manuprāt, obligātās prasības novērst izvairīšanos no soda izpildei nav vajadzīga izpildes nosacījuma, kāds tas ir paredzēt KĪŠN 54. pantā, vispārīga piemērošana, jo nepieciešamības kritērijs vairs nevar tikt uzskatīts par sistemātiski izpildītu pašreizējā Savienības tiesību stāvoklī.

99. Proti, Komisijas iepriekš minētajā Zaļajā grāmatā izteiktais jautājums par izpildes nosacījuma pamatotību pārrobežu izpildes, pamatojoties uz tiesību aktiem, kas balstīti uz savstarpējo atzišanu, kontekstā⁸⁴ ir kļuvis patiešām atbilstošāks.

100. Savienības tiesībās pašlaik pastāv atvasināto tiesību juridiskie instrumenti, kas rada mazāku iejaukšanos⁸⁵ un kas var ļaut dalībvalstīm izpildīt sodus krimināllietās gadījumos, ja tiesājamais atrodas citā dalībvalstī, kā arī apmainīties ar informāciju, kas uz to attiecas⁸⁶. Turklāt vairākos atvasināto tiesību aktos sadarbības krimināllietās jomā ir atsauce uz principu *ne bis in idem* bez papildu izpildes nosacījuma⁸⁷.

82 — Šajā ziņā skat. spriedumus *Gözütok* un *Brügge* (EU:C:2003:87, 33. punkts); *van Esbroeck* (EU:C:2006:165, 28.–30., 35., 36., 38. un 42. punkts) un *Bourquain* (C-297/07, EU:C:2008:708, 35., 37. un 40. punkts).

83 — *Revoca di Decreto di Sospensione di ordine di esecuzione per la carcerazione ex art. 656 c. 8 cpp.*

84 — Zaļā grāmata par jurisdikcijas kolizijām un *non bis in idem* principu kriminālprocesā.

85 — Skat. Pamatlēmumu 2008/909 par savstarpējas atzišanas principa piemērošanu attiecībā uz spriedumiem krimināllietās; Padomes 2008. gada 24. jūlija Pamatlēmums 2008/675/TI par Eiropas Savienības dalībvalstīs pieņemtu spriedumu ņemšanu vērā jaunā kriminālprocesā (OV L 220, 32. lpp.), kā arī saistītajiem tiesību aktiem, tādiem kā Padomes 2000. gada 29. maija Akts, ar ko atbilstoši Līguma par Eiropas Savienību 34. pantam pieņem Konvenciju par savstarpējo palīdzību krimināllietās starp Eiropas Savienības dalībvalstīm (OV C 197, 1. lpp.), un Padomes 2009. gada 26. februāra Pamatlēmums 2009/315/TI par organizatoriskiem pasākumiem un saturu no sodāmības reģistra iegūtas informācijas apmaiņai starp dalībvalstīm (OV L 93, 23. lpp.).

86 — Padomes 2009. gada 6. aprīļa Lēmums 2009/316/TI par Eiropas Sodāmības reģistru informācijas sistēmas (*ECRIS*) izveidi, piemērojot Pamatlēmuma 2009/315/TI 11. pantu (OV L 93, 33. lpp.).

87 — Skat. 1. pantu Padomes 2009. gada 30. novembra Pamatlēmumā 2009/948/TI par jurisdikcijas īstenošanas konfliktu novēršanu un atrisināšanu kriminālprocesā (OV L 328, 42. lpp.); 4. un 7. pantu Padomes 2005. gada 24. februāra Pamatlēmumā 2005/214/TI par savstarpējas atzišanas principa piemērošanu attiecībā uz finansiālām sankcijām (OV L 76, 16. lpp.); 7. panta 1. punkta c) apakšpunktu Padomes 2003. gada 22. jūlija Pamatlēmumā 2003/577/TI par to, kā Eiropas Savienībā izpilda īpašuma vai pierādījumu iesaldēšanas rīkojumus (OV L 196, 45. lpp.); 8. panta 2. punkta a) apakšpunktu Padomes 2006. gada 6. oktobra Pamatlēmumā 2006/783/TI par savstarpējas atzišanas principa piemērošanu konfiskācijas rīkojumiem (OV L 328, 59. lpp.); 9. panta 1. punkta c) apakšpunktu Pamatlēmumā 2008/909 un 11. panta 1. punkta c) apakšpunktu Padomes 2008. gada 27. novembra Pamatlēmumā 2008/947/TI par savstarpējas atzišanas principa piemērošanu tādiem spriedumiem un probācijas lēmumiem, kuri paredzēti probācijas pasākumu un alternatīvu sankciju uzraudzībai (OV L 337, 102. lpp.). Tāpat skat. grozījumus, kas izdarīti ar Padomes 2009. gada 26. februāra Pamatlēmumu 2009/299/TI, ar ko groza Pamatlēmumus 2002/584/TI, 2005/214/TI, 2006/783/TI, 2008/909/TI un 2008/947/TI, tādējādi stiprinot personu procesuālās tiesības un veicinot savstarpējas atzišanas principa piemērošanu attiecībā uz aizmuguriskiem nolēmumiem (OV L 81, 24. lpp.).

101. Šajā saistībā, ja personas, kas jau ir tikušas notiesātas ar galīgu spriedumu kriminālietā, sistemātiski tiktu pakļautas riskam otrreiz tikt apsūdzētām citā dalībvalstī, tas pārsniegtu robežas tam, kas ir piemērots un nepieciešams noteiktā mērķa sasniegšanai.

102. Turklāt, atzīstot, ka princips, atbilstoši kuram “ir jāizpilda katrs sods”, ir tiesiskas valsts daļa⁸⁸, uzskatu, ka dalībvalstīm ir novērtējuma brīvība saistībā ar to pasākumu izvēli, kas jāveic, lai izpildītu valsts tiesu pasludinātos spriedumus. Gadījumos, kas ietilpst KĪŠN 54. panta piemērošanas jomā, ir iespējams, ka pirmā dalībvalsts vēl nav vēlējusies vai varējusi izpildīt spriedumu, piemēram, ņemot vērā valsts tiesību aktus, kuros prasīts, ka ir jāisteno īpašs process, lai *in concreto* noteiktu izpildes veidus, tādēļ, ka nepietiek vietu penitenciārājās iestādēs, jo attiecīgā persona izpilda citu sodu citā valstī, vai arī individuālas vienošanās dēļ, kurā ir iekļauta izpildes atlikšana tiesājamā ģimenes vai veselības apstākļu dēļ. Tādējādi Savienības tiesībās, piemēram, nav noteikts pienākums valstij izdot Eiropas apcietināšanas orderi, lai novērstu izvairīšanos no soda⁸⁹.

103. Visu šo iemeslu dēļ izpildes nosacījums, ja to piemēro vispārināti, neatbilst samērīguma kritērijiem un nevar tikt uzskatīts par attaisnotu apdraudējumu tiesībām netikt divreiz tiesātam vai [sodītam] Hartas 52. panta izpratnē.

104. Šajā ziņā ir jāatzīst, ka saskaņā ar judikatūru dalībvalstīm atvasināto tiesību akts ne tikai ir jāinterpretē, bet arī jāpiemēro saskanīgi ar pamattiesībām⁹⁰. Šis pienākums var nozīmēt pienākumu nepiemērot attiecīgo tiesību aktu visās situācijās, kas izriet no tā teksta⁹¹.

105. Proti, šobrīd Savienības tiesībās joprojām pastāv daži gadījumi, kad KĪŠN 54. panta izpildes nosacījuma piemērošana ir jāuzskata par vajadzīgu noteiktā mērķa sasniegšanai.

106. Tāds ir, pirmkārt, tādas situācijas gadījums, kas ietilpst protokola Nr. 7 4. panta 2. punkta piemērošanas jomā, kā to ir interpretējusi Eiropas Cilvēktiesību tiesa. Man šķiet acīmredzams, ka atkāpe, kas ir piemērojama atbilstoši ECPAK valsts situācijām, var tikt piemērota pārrobežu situācijām, kas atbilstoši Hartai ir pievienotas pamattiesību *ne bis in idem* piemērošanas jomai.

107. Otrkārt, manuprāt, par noziegumiem, par kuriem valstīm ir jāsoda to izdarītājus saskaņā ar vispārīgajām starptautiskajām tiesībām, piemēram, par noziegumiem pret cilvēci, genocīdu un kara noziegumiem, ir otrreiz jāsauc pie atbildības, ja principa *ne bis in idem* dēļ viņi paliek nesodīti⁹². Padomes lēmums par genocīda, noziegumu pret cilvēci un kara noziegumu izmeklēšanu un saukšanu pie atbildības par tiem tāpat liecina par vajadzību izmantot striktu pieeju šajā ziņā⁹³.

108. Treškārt, lai novērstu izvairīšanos no soda, jauna tiesāšana un jauna sodīšana būtu vajadzīga arī gadījumā, ja ilgstoši pastāv šķērslis savstarpējai palīdzībai spriedumu izpildes jomā. Tas atbilst gadījumam, kad, lai gan abu attiecīgo dalībvalstu rīcībā esošie instrumenti, kas paredz mazāku iejaukšanos, tiek vai netiek piemēroti, Savienības mērķis novērst izvairīšanos no soda var tikt iznīcināts.

88 — Kā to ir izklāstījis Cesare Beccaria, “La certitude d’une punition, même modérée, fera toujours plus d’impression que la crainte d’une peine terrible si à cette crainte se mêle l’espoir de l’impunité”, *Des délits et des peines*, Livorno, 1764.

89 — Šajā ziņā ir jānorāda instrumenti, kas iekļauti Pamatlēmumā 2008/909, kā arī Padomes 2009. gada 23. oktobra Pamatlēmumā 2009/829/TI, ar ko attiecībās starp Eiropas Savienības dalībvalstīm savstarpējas atzīšanas principu piemēro lēmumiem par uzraudzības pasākumiem kā alternatīvu pirmstiesas apcietinājumam (OV L 294, 20. lpp.), un Padomes 2008. gada 27. novembra Pamatlēmumā 2008/947/TI par savstarpējas atzīšanas principa piemērošanu tādiem spriedumiem un probācijas lēmumiem, kuri paredzēti probācijas pasākumu un alternatīvu sankciju uzraudzībai (OV L 337, 102. lpp.).

90 — Šajā ziņā skat. spriedumu *N. S. u.c.* (C-411/10 un C-493/10, EU:C:2011:865, 77. un 99. punkts).

91 — Spriedums *N. S. u.c.* (EU:C:2011:865, 105. un 106. punkts).

92 — Šajā ziņā doktrīnā *van Bockel* (minēts iepriekš, 235. lpp.) apgalvo, ka ir jāspēj piemērot KĪŠN 54. pantā paredzēto izpildes nosacījumu tādu kara noziedznieku gadījumiem, kuri ir tikuši notiesāti ar aizmugurisku spriedumu gadījumā, ja piespriestie sodi nekādi nav tikuši izpildīti.

93 — Padomes 2003. gada 8. maija Lēmums 2003/335/TI par genocīda, noziegumu pret cilvēci un kara noziegumu izmeklēšanu un saukšanu pie atbildības par tiem (OV L 118, 12. lpp.).

109. Turklāt Komisija pamatoti atgādina Pamatlēmuma 2009/948 10.–12. pantā paredzētos pienākumus, atbilstoši kuriem abu attiecīgo dalībvalstu iestādēm, kuras uzņemas kriminālprocesa īstenošanu, ir jāsāk tiesas apspriedes, lai izvairītos no nelabvēlīgām sekām, ko rada tāds paralēls process. Ir tiesa, ka formāli šis pienākums beidzas uzreiz pēc galīgā sprieduma pasludināšanas vienā vai otrā dalībvalstī. Tomēr, manuprāt, KĪŠN 57. panta 1. punkts, ko interpretē atbilstoši lojalitātes principam un atbilstoši prasībai aizsargāt pamattiesības, var būt šāda pienākuma avots⁹⁴.

110. Ņemot vērā visu iepriekš minēto, piedāvāju Tiesai atbildēt uz pirmo jautājumu tādejādi, ka šobrīd Savienības tiesībās KĪŠN 54. pantā paredzētā izpildes nosacījuma piemērošana ir samērīga un tātad attaisnota ieviešanās pamattiesībās netikt divreiz tiesātam vai sodītam par to pašu nodarījumu, kas noteiktas Hartas 50. pantā, Hartas 52. panta izpratnē gadījumos, kas ietilpst protokola Nr. 7 4. panta 2. punkta piemērošanas jomā, situācijā, kad dalībvalstīm ir jāsoda darbība atbilstoši starptautiskajām tiesībām, kā arī situācijā, kad atbilstoši Savienības tiesībām piemērojami pasākumi nav pietiekami, lai novērstu izvairīšanos no soda. Valsts tiesai ir jānosaka, vai šī pēdējā minētā situācija ir izveidojusies šajā lietā.

C – Par otro jautājumu, kas attiecas uz izpildes nosacījuma KĪŠN 54. panta izpratnē interpretāciju

111. Ar otro jautājumu iesniedzējtiesa būtībā jautā, vai KĪŠN 54. panta izpratnē ir jāuzskata, ka ligumslēdzējas valsts tiesas piespriestais sods “jau ir izciests” vai “to izciēs”, vai to “vairs nevar izpildīt”, ja tiesājamajam atbilstoši ligumslēdzējas valsts tiesībām ticis piespriests sods, kas sastāv no divām daļām, proti, brīvības atņemšanas sods un finansiāls sods, un ja tikai finansiālais sods ir ticis izpildīts.

112. Proti, tā kā Z. Spasic ir samaksājis naudas sodu EUR 800 apmērā, viņš apgalvo, ka pēc šādas soda daļējas izpildes sods ir jāuzskata par “izciestu” vai tādu, ko “izciēs” KĪŠN 54. panta izpratnē. Jānorāda, ka savos apsvērumos Komisija piekrit šai nostājai, ņemot vērā šo soda daļējo izpildi un to, ka tiesājamā apcietināšanas citā dalībvalstī dēļ uzreiz tiek izpildīta objektīvi praksē neizpildāma soda otrā daļa. Tādējādi otrais kriminālprocess, kura mērķis ir novērst izvairīšanos no soda, pēc Komisijas domām, nav vajadzīgs.

113. Šajā ziņā attiecībā uz *Tribunale [ordinario] di Milano* pasludinātā sprieduma būtību jānorāda, ka no lietas materiāliem izriet, ka minētais spriedums tika pasludināts, tiesājamajam esot “prombūtnē”. Proti, Itālijas tiesa ir skaidri norādījusi, ka procesa laikā Z. Spasic ir atradies cietumā Austrijā. Turklāt no minētā sprieduma tāpat skaidri izriet, ka tiesājamais ir noslēdzis vienošanos ar prokuratūru, lai viņa sods tiktu samazināts atbilstoši Itālijas kriminālkodeksa 444. pantam. Tādējādi šis gadījums nav klasiska aizmuguriska sprieduma piemērs. Tomēr šķiet, ka KĪŠN 54. pants šajā lietā ir pilnībā piemērojams, jo priekšnoteikums šīs tiesību normas piemērošanai ir tikai tas, ka ir jābūt pasludinātam galīgam spriedumam ligumslēdzējā pusē⁹⁵.

114. Turklāt ir jāatgādina, ka KĪŠN 54. pantā noteiktajam principam *ne bis in idem* ir divas pamata lomas. Pirmkārt, tas ir nevis tikai procesuāls noteikums, bet gan pamata garantija to tiesību sistēmu pilsoņiem, kas ir balstītas uz visu tiesību un brīvību atzīšanu indivīdam attiecībā uz valsts varas rīcību. Minētā tiesību norma tātad ir tiesību veikt kriminālvajāšanu un sodīt par noziedzīgajiem nodarījumiem īstenošanas robežas⁹⁶. Otrkārt, ar minēto pantu tiek garantēta tiesiskā noteiktība, ievērojot valsts iestāžu nolēmumus, kas ir kļuvuši galīgi, nepastāvot dalībvalstu krimināltiesību aktu saskaņošanai vai tuvināšanai⁹⁷.

94 — Kritērijs “ja uzskata par vajadzīgu” minētajā tiesību normā, manuprāt, attiecas uz situācijām, kad dalībvalsts B iestāžu rīcībā jau ir atbilstoša informācija, kas apstiprina, ka tiesājamā persona jau ir tikusi notiesāta ar galīgu spriedumu citā dalībvalstī par to pašu nodarījumu. Būtu ciniski ļaut minētajām iestādēm nemēģināt iegūt atbilstošu informāciju, pat ja tām “ir iemesls uzskatīt, ka apsūdzība saistīta ar to pašu nodarījumu, par kuru citā [dalībvalstī] jau ir pieņemts galīgais spriedums”.

95 — Spriedums *Bourquain* (EU:C:2008:708, 37. punkts).

96 — Skat. secinājumus *Gözütok* un *Brügge* (EU:C:2002:516, 114. punkts).

97 — Spriedums *van Esbroeck* (EU:C:2006:165, 28.–30., 35., 36., 38. un 42. punkts).

115. Šis aspekts, kas saistīts ar saskaņošanas neesamību, man šķiet būtisks, lai atbildētu uz šo jautājumu, ņemot vērā valsts tiesībās paredzēto sodu uzlikšanas sistēmu dažādību. Līdz ar to KĪŠN 54. panta interpretācijā, izvērtējot katru gadījumu atsevišķi, ir jāievēro piesprietā soda veids un notiesāšanas dalībvalsts krimināltiesību sistēmas īpatnības⁹⁸.

116. Šajā lietā runa ir par notiesāšanu par vienu un to pašu noziedzīgo nodarījumu. Saskaņā ar Itālijas kriminālkodeksa 640. pantu Itālijas tiesā tika piesprieesti divi sodi, kas Itālijas krimināltiesībās tiek uzskatīti par “pamatsodiem”, proti, brīvības atņemšanas sods un naudas sods⁹⁹. Kā tiesas sēdē apstiprinājis Itālijas valdības pārstāvis, runa tāpat nav par vienu pamatsodu un papildu sodu Itālijas tiesību izpratnē.

117. Runājot par izpildes nosacījuma trijām daļām KĪŠN 54. panta izpratnē, ir jākonstatē turpmākais.

118. Pirmkārt, attiecībā uz nosacījumu, ka sods “jau ir izciests”, šķiet skaidrs, ka gadījumā, ja tiek piesprieesti divi sodi par vienu pārkāpumu, kā tas ir Itālijas sprieduma gadījumā šajā lietā, viena no tiem izpilde nevar likt uzskatīt, ka minētais nosacījums ir izpildīts. Protams, šajā lietā naudas soda EUR 800 apmērā samaksāšana ir jāuzskata par “izciestu sodu”. Tomēr attiecībā uz brīvības atņemšanas sodu nav nekādu šaubu, ka tiesājamais to vēl nav “izcietis”.

119. Atšķirīgas interpretācijas rezultātā KĪŠN 54. pantā noteiktajam principam *ne bis in idem* zustu jēga, ņemot vērā tā iepriekš atgādinātās divas funkcijas. Tomēr, kā Tiesa ir atgādinājusi lietā *Gözütok* un *Brügge*, minētā panta interpretācijai ir jāgarantē minētā principa lietderīga piemērošana¹⁰⁰.

120. Katrā ziņā it īpaši attiecībā uz cietumsodu, kas ticis piesprieests tiesājamajam, netiek apstrīdēts, ka tas var tikt mainīts tā izpildes laikā: ilguma samazināšana, īslaicīga izlaišana, priekšlaicīga atbrīvošana, nosacīta priekšlaicīga atbrīvošana. Tādējādi cietumsods ir jāuzskata par “jau izciestu” nosacītas atbrīvošanas gadījumā, ja izpildes process atbilst nosacījumam, kas saistīts ar galīgu un izsmeļošu raksturu. Tādējādi nav prasīts, lai sods, kas ir ticis piesprieests attiecīgajai personai, tiktu pilnībā izciests. Šādā gadījumā jauns sods var tikt uzlikts tikai tad, ja no jauna netiek izpildīti pienākumi vai tiek izdarīts jauns pārkāpums¹⁰¹.

121. Otrkārt, arī nosacījums, atbilstoši kuram sodu “izcieš”, man nešķiet izpildīts šajā lietā.

122. Šajā ziņā attiecībā uz cietumsodu jānorāda, ka, tā kā *Z. Spasic* netika ieslodzīts Itālijas cietumā, lai tiktu izpildīts *Tribunale [ordinario] di Milano* spriedums, šā nosacījuma neizpilde nav saprātīgi apšaubāma.

123. Šajā ziņā jānorāda, ka no *Tribunale [ordinario] di Milano* 2012. gada 18. jūnija sprieduma skaidri izriet, ka minētā sprieduma pasludināšanas brīdī nav tikusi pieprasīta izpildes apturēšana un, kā tiesas sēdē apstiprinājis Itālijas valdības pārstāvis, iespējama apturēšana pēc savas ierosmes saskaņā ar Itālijas tiesībām šajā lietā nav vajadzīga¹⁰². Jāatgādina, ka Tiesa jau ir precizējusi, ka brīvības atņemšanas sods, kas ir piesprieests nosacīti, ciktāl ar to soda notiesātas personas prettiesisku rīcību, ir sods KĪŠN 54. panta izpratnē. No brīža, kad notiesājošs spriedums kļūst izpildāms, un pārbaudes laikā minētais sods uzskatāms par tādu, ko “izcieš”. Turpinot – izbeidzoties pārbaudes laikam, sods minētās normas izpratnē ir uzskatāms par “izciestu”¹⁰³.

98 — Šajā ziņā atgādinu, ka spriedumā *Gözütok* un *Brügge* (EU:C:2003:87, 29. punkts) Tiesa ir uzskatījusi, ka “sodu” *sui generis* veido tiesājamajam uzliktie pienākumi pēc darījuma, ko ir piedāvājusi Nīderlandes prokuratūra.

99 — Skat. Itālijas kriminālkodeksa 17. pantu.

100 — EU:C:2003:87, 35. punkts.

101 — Piemēram, neievērojot nosacītas atbrīvošanas nosacījumus.

102 — Kā izriet no paskaidrojumiem, ko tiesas sēdē sniedzis Itālijas valdības pārstāvis, šāda apturēšana, par ko rikožums ir izdots pēc savas ierosmes, ir notikusi pēc *Tribunale di Milano* sprieduma un tika atsaukta ar iepriekš minēto 2013. gada 5. janvāra lēmumu (*Revoca di Decreto di Sospensione di ordine di esecuzione per la carcerazione ex art. 656 c. 8 cpp*).

103 — Spriedums *Kretzinger* (EU:C:2007:441, 42. punkts).

124. Visbeidzot acīmredzami šajā gadījumā runa nav par gadījumu, kad sodu “vairs nevar izpildīt” atbilstoši notiesājošās valsts tiesību aktiem. No *Tribunale [ordinario] di Milano* piesaistītās prokuratūras 2013. gada 5. janvāra lēmuma izriet, ka Itālijas iestādes pamatojas uz to, ka brīvības atņemšanas sods ir izpildāms.

125. Līdz ar to piedāvāju atbildēt uz otro prejudiciālo jautājumu, ka KĪŠN 54. panta nosacījums nav izpildīts, ja tiesājamajam saskaņā ar līgumslēdzējas valsts tiesībām ir ticis piespriests sods, kas sastāv no divām neatkarīgām daļām, proti, brīvības atņemšanas sods un finansiāls sods, un ja tikai finansiālais sods ir ticis izciests, bet otrs sods nav nedz ticis izciests, nedz to izcieš, bet to vēl var izpildīt atbilstoši dalībvalsts, kurā piespriests sods, tiesību aktiem.

V – Secinājumi

126. Šo iemeslu dēļ es iesaku Tiesai uz *Oberlandesgericht Nürnberg* jautājumiem atbildēt šādi:

- 1) Šobrīd Savienības tiesībās Konvencijas, ar kuru īsteno 1985. gada 14. jūnija Šengenas nolīgumu starp Beniluksa Ekonomikas savienības valstu valdībām, Vācijas Federatīvās Republikas valdību un Francijas Republikas valdību par pakāpenisku kontroles atcelšanu pie kopīgām robežām, 54. pantā paredzētā izpildes nosacījuma piemērošana ir samērīga un tāpat attaisnota iejaukšanās pamattiesībās netikt divreiz tiesātam vai sodītam par to pašu nodarījumu, kas noteikts Hartas 50. pantā, Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 52. panta izpratnē
 - gadījumos, kas ietilpst Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas protokola Nr. 7, kas parakstīts Strasbūrā 1984. gada 22. novembrī, ar grozījumiem, kas izdarīti ar 11. protokolu, kopš tā stāšanās spēkā 1998. gada 1. novembrī, 4. panta 2. punkta piemērošanas jomā,
 - situācijā, kad dalībvalstīm ir jāsoda darbība atbilstoši starptautiskajām tiesībām, kā arī
 - situācijā, kad atbilstoši Savienības tiesībām piemērojami pasākumi nav pietiekami, lai novērstu izvairīšanos no soda.

Valsts tiesai ir jānosaka, vai šī pēdējā minētā situācija ir izveidojusies šajā lietā.

- 2) Minētās Konvencijas, ar ko īsteno Šengenas konvenciju, 54. panta nosacījums nav izpildīts, ja tiesājamajam saskaņā ar līgumslēdzējas valsts tiesībām ir ticis piespriests sods, kas sastāv no divām neatkarīgām daļām, proti, brīvības atņemšanas sods un finansiāls sods, un ja tikai finansiālais sods ir ticis izciests, bet otrs sods nav nedz ticis izciests, nedz to izcieš, bet to vēl var izpildīt atbilstoši dalībvalsts, kurā piespriests sods, tiesību aktiem.